

Benchmarkingová analýza Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa a vybraných euroregionů na belgicko-nizozemsko- německé hranici

Dr. Pavel Branda

Září 2010

Obsah

OBSAH	2
ÚVOD	5
VÝBĚR EUROREGIONŮ	5
STRUKTURA SROVNÁVACÍ ANALÝZY	6
1 EUREGIO	8
1.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE	8
1.2 HISTORIE A VZNIK – VÝVOJ SPOLUPRÁCE	9
1.3 PRÁVNÍ POSTAVENÍ EUREGIA	11
1.4 ČLENSKÁ ZÁKLADNA	12
1.5 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ EUROREGIONU	12
1.6 AKTIVITY EUREGIA	15
1.7 FINANCOVÁNÍ	16
1.8 PROJEKTY EUREGIA	17
1.9 PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ FUNGOVÁNÍ EUREGIA	18
1.10 EUREGIO A INTERREG	19
1.11 ROLE EUROREGIONŮ V NIZOZEMSKO-NĚMECKÉM PROGRAMU PŘESHraniční SPOLUPRÁCE (INTERREG IVA) – NA PŘÍKLADU EUREGIA	19
2 EUREGIO RHEIN-WAAL	24
2.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE	24
2.2 HISTORIE A VZNIK – VÝVOJ SPOLUPRÁCE	24
2.3 PRÁVNÍ POSTAVENÍ EUREGIA	26
2.4 ČLENSKÁ ZÁKLADNA	26
2.5 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ EUROREGIONU	28
2.6 AKTIVITY EUREGIA	29
1.7 FINANCOVÁNÍ	30
2.8 PROJEKTY ERW	30
2.9 PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ FUNGOVÁNÍ EUREGIA	31
2.10 EUREGIO RHEIN-WAAL A INTERREG	31
3 EUREGIO RHEIN-MAAS-NORD	32
3.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE	32
3.2 HISTORIE A VZNIK – VÝVOJ SPOLUPRÁCE	33
3.3 PRÁVNÍ POSTAVENÍ EUREGIA	34
3.4 ČLENSKÁ ZÁKLADNA	34
3.5 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ EUROREGIONU	35

3.6 AKTIVITY EUREGIA	38
3.7 FINANCOVÁNÍ	39
3.8 PROJEKTY EUREGIA	40
3.9 PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ FUNGOVÁNÍ EUREGIA	40
3.10 EUREGIO RHEIN-MAAS-NORD A INTERREG	40
4 EUREGIO MAAS-RHEIN	41
4.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE	41
4.2 HISTORIE A VZNIK – VÝVOJ SPOLUPRÁCE	42
4.3 PRÁVNÍ POSTAVENÍ EUREGIA	43
4.4 ČLENSKÁ ZÁKLADNA	44
4.5 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ EUROREGIONU	45
4.6 AKTIVITY EUREGIA	46
4.7 FINANCOVÁNÍ	47
4.8 PROJEKTY EUREGIA	47
4.9 PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ FUNGOVÁNÍ EUREGIA	48
4.10 ROLE EUREGIA MAAS-RHEIN V PROGRAMECH PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE	48
5 EUROREGION NEISSE-NISA-NYSA	51
5.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE	51
5.2 HISTORIE A VZNIK – VÝVOJ SPOLUPRÁCE	52
5.3 PRÁVNÍ POSTAVENÍ EUROREGIONU	53
5.4 ČLENSKÁ ZÁKLADNA	53
5.5 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ EUROREGIONU	55
5.6 AKTIVITY EUROREGIONU	60
5.7 FINANCOVÁNÍ	61
5.8 PROJEKTY EUROREGIONU	61
5.9 PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ FUNGOVÁNÍ EUROREGIONU	62
5.10 ROLE EUROREGIONU NEISSE-NISA-NYSA V PROGRAMECH PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE	63
6 KOMPARACE EUROREGIONU NEISSE-NISA-NYSA S EUROREGIONY NA BELGICKO-NIZOZEMSKO-NĚMECKÉ HRANICI - SHRUTÍ	64
6.1 DVOUSTRANNOST VS. TŘÍSTRANNOST	64
6.2 STÁŘÍ EUROREGIONŮ	65
6.3 VELIKOST EUROREGIONŮ	66
6.4 WEBOVÉ STRÁNKY	68
6.5 PRÁVNÍ POSTAVENÍ	69
6.6 VYUŽITÍ ESÚS	69
6.7 ČLENSTVÍ V EUROREGIONU	70
6.8 KONFERENCEŇNÍ SERVIS, VLASTNÍ PROSTORY	72

6.9 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ	72
6.10 PRACOVNÍ SKUPINY, VÝBORY	73
6.11 AKTIVITY	75
6.12 REALIZACE VLASTNÍCH PROJEKTŮ	76
6.13 FINANCOVÁNÍ	76
6.14 ROLE V PROGRAMECH PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE	77
6.15 PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	78
PŘÍLOHY:	80
ZDROJE INFORMACÍ:	82

Úvod

Při zakládání euroregionu Neisse-Nisa-Nysa na začátku devadesátých let minulého století byly inspirací nejdéle fungující euroregiony na nizozemsko-německé hranici. Nejstarším euroregionem, který propůjčil své jméno následnému obecnému označení těchto struktur, je Euregio. Právě tento euroregion sloužil jako jakýsi vzor při zakládání euroregionu na česko-polské-německém pomezí.

V roce 2011 oslaví Euroregion Neisse-Nisa-Nysa 20. výročí svého založení. Jedná se tedy o příležitost bilancovat výsledky jeho činnosti a zamýšlet se nad směry, kterými by se měl dále rozvíjet.

Proto vznikla myšlenka porovnat euroregion Neisse-Nisa-Nysa s těmi euroregiony, které mu stály vzorem při jeho založení. Cílem tohoto srovnání je poskytnout impulsy a inspiraci k jeho dalšímu rozvoji.

Výběr euroregionů

Pro komparační analýzu byly vybrány následující euroregiony:

- **Euregio** – jedná se o nejstarší a pravděpodobně jeden z nejlépe fungujících euroregionů v Evropě. V roce 1991 byl hlavním vzorem pro vznikající euroregion Neisse-Nisa-Nysa co se týče principů fungování či organizační struktury. Bude proto zajímavé porovnat oba euroregiony s odstupem 20 let.
- **Euregio Rhein-Waal** – jedná se o euroregion, s kterým bylo před několika cca 7 lety konzultováno jeho právní postavení. Euregio Rhein-Waal má již od roku 1993 svoji právní subjektivitu, jejíž získání je od roku 2004 cílem euroregionu Neisse-Nisa-Nysa.
- **Euregio Maas-Rhein** – i s tímto euroregionem probíhala vzájemná výměna informací a v počátečních letech fungování ERN dokonce tento euroregion pomáhal ERN i finančně. Hlavním důvodem pro výběr tohoto euroregionu je jeho třístrannost. Jedná se o euroregion na německo-nizozemsko-belgické hranici se zvláštním postavením německy hovořící komunity v Belgii (jistá analogie s Lužickými Srby v Sasku). Zajímavé jsou rovněž zkušenosti s třístranným programem přeshraniční spolupráce.

- **Euregio rhein-maas-nord** – další z euroregionů na nizozemsko-německé hranici s důležitou rolí v implementaci programu INTERREG IVA a zajímavými projekty.

Struktura srovnávací analýzy

Každý z euroregionů bude popsán v následujících oblastech:

- **Základní údaje:** zkratka, partnerské země, datum založení, rozloha, počet obyvatel, zvláštní pozornost bude věnována webovým stránkám. Třístranné stránky ERN neplní zatím funkci jediných společných stránek a na polské a české straně ještě fungují stránky národní, které těmto stranám vyhovují lépe. V této oblasti je nyní zajímavé zkoumat fungování společných stránek v zahraničních euroregionech.
- **Historie a vznik – vývoj spolupráce:** budou popsány souvislosti vzniku euroregionů a následně jejich vývoj. Cílem je zjistit, jak se vyvíjela podpora přeshraniční spolupráce a činnost euroregionů v minulosti, jaké byly zlomové okamžiky a jak se měnil důraz na jednotlivé oblasti spolupráce a typy aktivit. Rovněž nás zajímá, zda existují aktivity, které nebyly tak úspěšné a kterých by se měly euroregiony vyvarovat (existence vývojových „zkratek“). To vše bude sloužit jako podnět pro další směřování ERN.
- **Právní postavení euroregionu:** otázka právní subjektivity, možné využití ESÚS – v souvislosti s přípravou ESÚS v ERN.
- **Členství v euroregionu:** zde bude analyzována problematika členské základny – jakou formou je členství řešeno, počet členů, zapojení vyšších správních či samosprávních celků. Bude nás rovněž zajímat, jaký servis euroregiony členům poskytují a jak podporují jejich zájem o členství a využívání služeb euroregionu. V souvislosti se zatím nerealizovaným záměrem „Domu ERN“ nás bude zajímat, zda euroregiony nabízí svým členům **servis v oblasti pořádání konferencí, seminářů** a pod.
- **Organizační struktura a fungování euroregionu:** zde nás bude zajímat jak funguje euroregion, jaké má orgány, jaké mají jednotlivé orgány kompetence, jejich složení, četnost jednání. Zvláštní pozornost bude věnována pracovním skupinám, jelikož se v analýze užitečnosti ERN provedené v roce 2009 ukázala nejednoznačnost užitečnosti pracovních skupin ERN a probíhá debata o jejich dalším směřování.

- **Aktivity euroregionu:** Asi nejdůležitější částí analýzy budou aktivity jednotlivých euroregionů – čím se zabývají a jaké postupy používají v podpoře rozvoje přeshraniční spolupráce. Cílem bude identifikovat zajímavé přístupy a oblasti, které by se daly využít následně i v ERN. Pro ERN jsou nyní velmi žádoucí informace o rozvoji **spolupráce v akademické oblasti** (spolupráce vysokých škol v oblasti výzkumu či inovací).
- **Role euroregionu v programech přeshraniční spolupráce:** Cílem této části analýzy bude získat větší přehled o tom, jakou roli hrají euroregiony v programech přeshraniční spolupráce (INTERREG)¹, jak silné je jejich postavení v implementaci programů a v rozhodování o projektech, důležitým poznatkem bude rovněž zkoumání jejich ambicí pro další programovací období 2014+. Tyto podklady by měly sloužit pro stanovení cílové pozice ERN v budoucích programech CBC. Vzhledem k tomu, že je většina z vybraných euroregionů zapojena do implementace německo-nizozemského programu, bude systém implementace a role euroregionů pospána v samostatné souhrnné kapitole. U popisu jednotlivých euroregionů budou jen zdůrazněna euroregionální specifika.
- **Financování a majetek euroregionu:** v oblasti financování nás bude zajímat jaké mají euroregiony zdroje financování, jakou roli hrají v rozpočtu členské příspěvky, jaký disponují rozpočtem. Také nás bude zajímat, jakým disponují majetkem.
- **Projekty euroregionu:** tato oblast souvisí s financováním – kolik aktivit se jim daří financovat z evropských projektů. Rovněž nás bude zajímat jakého jsou projekty zaměření (jedná se o rámcové projekty sloužící k obecnému usnadnění spolupráce či přímo o projekty pro členské obce či projekty zaměřené na konkrétní oblast podpory, zda jsou investiční či měkké).
- **Personální zajištění fungování euroregionu:** rovněž nás bude zajímat personální obsazení sekretariátů (kanceláří) euroregionů s čím souvisí rozsah jejich činností (zaměření jednotlivých pracovníků) i jejich financování.

¹ Iniciativa Společenství INTERREG byla nahrazena v současném programovacím období 2007-2013 samostatným cílem politiky soudržnosti s názvem Evropská územní spolupráce (EÚS). Podpora je tedy

1 EUREGIO

1.1 Základní údaje²

Používaná zkratka: EUREGIO

Partnerské země: Německo, Nizozemsko

Datum založení: 1957

Ustavující dokument: stanovy (Satzung) – viz příloha

Celková rozloha euroregionu (zhruba): 13.000 km²

Počet obyvatel euroregionu (zhruba): 3.400.000 obyvatel

Německá část:

Rozloha: 8.666 km²

Počet obyvatel: 1.133.333

Nizozemská část:

Rozloha: 4.333 km²

Počet obyvatel: 2.266.666

Sídlo a kontakt:

EUREGIO

Enscheder StraÙe 362

D-48599 Gronau

Postfach 1164

D-48572 Gronau

² Zdroj dat: www.euregio.de. Zde je uvedena celková plocha a počet obyvatel s informací, že zhruba 2/3 plochy i obyvatel tvoří německá část a 1/3 nizozemská část EUREGIO.

Tel.: +49 02562 / 702-0

Fax: +49 02562 / 702-59

Německo

Webové stránky: www.euregio.de resp. www.euregio.nl (jedny trojjazyčné dvojazyčné stránky – němčina a holandština, základní informace rovněž v angličtině)

1.2 Historie a vznik – vývoj spolupráce

Na počátku 50. let minulého století, kdy spolupráce začala, byly vztahy poznamenány 2. světovou válkou. První snahou EUREGIA tedy bylo obnovit těsné vazby mezi obyvateli, které existovaly dříve. Prvním tématem spolupráce tedy bylo znovuoživení sociálních kontaktů a dobrých sousedských vztahů. Důležitou úlohu sehrály v tomto období výměny mládeže.

Od poloviny 60. let do poloviny let 70. se dostává do popředí další téma: regionální hospodářství a infrastruktura. Obě části EUREGIA jsou ve vztahu ke svým národním státům v periferním postavení. Co se týče struktury hospodářství, převažovalo v regionu zemědělství a textilní průmysl, což s sebou neslo i nízkou platovou úroveň. Rovněž zaujímal region periferní postavení vůči dopravní infrastruktuře. Aktivity EUREGIA byly tudíž zaměřeny na rozvoj hospodářství a infrastruktury.

V 70. letech vstoupilo EUREGIO do intenzivní fáze spolupráce. Došlo k rozšíření témat. Velká pozornost byla změřena na větší rozvíjení porozumění mezi obyvateli obou částí EUREGIA. Do popředí zájmu se dostala mezikulturní výchova s cílem zvýšení povědomí o sousedech a rovněž zvýšení jazykové vybavenosti občanů. V tomto směru dosáhlo EUREGIO skvělých výsledků. Dokázalo překonat běžně zaběhnutou zvyklost, že se obyvatelé menší země učí jazyk většího souseda. Díky aktivitám EUREGIA došlo k povznesení holandštiny na vysokou úroveň. Mnoho německých škol vyučuje holandštinu jako druhý nebo třetí jazyk. Tím se zvýšila i možnost německých studentů studovat v Holandsku. To považuje EUREGIO za velmi cenné a ve srovnání s jinými hraničními regiony za ojedinělé. Jazyková vybavenost obyvatel EUREGIA je dnes již téměř samozřejmostí. Dosažení takovýchto výsledků byla ovlivněno nejen aktivitami EUREGIA v podobě přípravy výukových materiálů, ale rovněž dalšími faktory. Jedním z nich je silná nizozemská sekce na univerzitě v německém Münsteru. Druhým faktorem je dle vyjádření jednatele EUREGIA p. Krebse neexistence mentálních problémů: žádný z obou národů

nevnímá ten sousední jako horší, ale jako stejné úrovně. To je dáno i podobnou hospodářskou vyspělostí obou národů³.

Od poloviny 70. let, kdy docházelo k úpadku textilního průmyslu, se začala pozornost soustřeďovat na problematiku hospodářství. V EUREGIU vznikla myšlenka (jejím nositelem byl první sekretář EUREGIA Jens Gabbe), že by bylo vhodné vzhledem k podobné hospodářské struktuře propojit resp. koordinovat regionální hospodářské politiky. Vznikl společný akční program popisujícím cesty ke společné koordinaci. Vzhledem k omezeným finančním prostředkům se jednalo spíše o spolupráci s politiky. Tímto programem se inspirovala Evropská komise a následně v 80. letech na základě těchto impulsů povstala iniciativa INTERREG.

Následné období s nástupem iniciativy INTERREG došlo k intenzifikaci spolupráce především v hospodářské oblasti a k rozšíření spolupráce o nová témata (např. spolupráce hasičů). V počátečním období bylo i mnoho špatných projektů.

Co se týče infrastruktury, je v podstatě téměř vše vyřešeno.⁴

Z pohledu EUREGIA existují témata, která budou stále aktuální a ve kterých bude jeho trvalá úloha:

- Mobilita, pracovní trhy – v této oblasti již existují dobré výsledky spolupráce především v oblasti poradenství, které při EUREGIU funguje.
- Ochrana před katastrofami, spolupráce hasičů, záchranných složek.⁵
- Spolupráce policie – existují dohody (právní podmínky).⁶
- Cestovní ruch. V této oblasti bylo dosaženo v minulosti velmi dobrých výsledků. EUREGIO např. vlastním personálem propaguje německou část v Nizozemsku a naopak. V této oblasti se realizuje rovněž mnoho projektů.

Mezi témata, které jsou zatím ještě k řešení, patří:

- Spolupráce veterinářů v oblasti infekcí zvířat. V této oblasti existují různé úrovně kompetencí⁷ a je tedy zapotřebí je vhodným způsobem propojit.

³ Např. Němci nevnímají Nizozemce jako cizince – jsou pro ne zvláštní kategorií.

⁴ Existuje ještě záměr propojit německé a nizozemské vodní kanály. Záměr je ale příliš nákladný.

⁵ Např. německá záchranná helikoptéra má ve své působnosti i nizozemské území a převáží pacienty do dostupnější nizozemské nemocnice.

⁶ V EUREGIU fungují například společné policejní hlídky operující na obou stranách hranice. Podle toho, na jakém území se hlídka nachází jí velí policista daného státu. Ze strany policie je klíčová vůle spolupracovat. Pro policisty ta znamená účastnit se jazykových kurzů.

- Výměna informací o záznamech v rejstříku trestů. EUREGIO již zaslalo impuls na ministerstva, nicméně vzhledem k ochraně osobních údajů se jedná o komplikovanou záležitost.
- Spolupráce soudů.
- Výměna zkušeností v různých oblastech (např. zdravotnictví, decentralizovaná politika zaměstnanosti).
- Spolupráce univerzit. Ta funguje dobře především v oblasti společného výzkumu a transferu technologií, nicméně existuje ještě stále prostor pro zlepšení spolupráce.
- Stáže studentů v zahraničí. Mnoho studentů využívající stipendia se spíše orientují na stáže v anglicky mluvících zemích než v přeshraniční oblasti.
- Spolupráce škol.⁸
- Rozvoj podnikatelských klubů (Business clubs). Tuto oblast se zatím nepodařilo rozvinout.
- Přeshraniční otevření klastrů.
- Mobilita pacientů.

Mezi témata, na která by se EUREGIO chtělo do budoucna zaměřit patří rovněž tzv. „nové výzvy“:

- Klimatické změny (ochrana klimatu).
- Energetika (zpracování energetického konceptu).

Existují i témata, ve kterých není zájem o rozvoj spolupráce, jako je zemědělství či životní prostředí.

1.3 Právní postavení euregia

EUREGIO je již jedním právním subjektem - registrovaným sdružením (eingetragener Verein - e.V.) podle německého práva. Od roku 1971 existuje personál EUREGIA. Existovaly 3 kanceláře (1 v Německu, 2 v Nizozemsku). V roce 1980 došlo ke sloučení 2 nizozemských kanceláří. Sloučení v jednu kancelář proběhlo v roce 1984. Od roku 1989 pak má EUREGIO jednoho jednatele. Interně existuje pravidlo, že by mělo EUREGIO mít zhruba polovinu zaměstnanců z Německa polovinu z Nizozemska, ale není striktně dodržováno.

⁷ V Nizozemsku to jsou ministerstva, v Německu okresy (Kreise).

⁸ Záměr na společnou školu ztroskotl na problematice akreditací.

1.3.1 Využití ESÚS

Evropské seskupení pro územní spolupráci pro EUREGIO nemá velký smysl. Jednatel EUREGIA si ovšem dovede představit, že by ESÚS mohl být strukturou, do které by byla překlopena implementace budoucí generace INTERREGU.

1.4 Členská základna

Členská základna EUREGIA je tvořena 131 členskými obcemi (některé obce jsou zastoupeny skrze okresy). 104 z nich je z německé části a 27 z nizozemské části EUREGIA.

1.4.1 Konferenční servis, vlastní prostory

EUREGIO sídlí ve vlastních prostorech přímo na nizozemsko-německé hranici (nicméně na německé straně) na hraničním přechodu. Prostory byly nově vybudovány. Z INTERREGU bylo financováno i jejich rozšíření.

EUREGIO si rovněž pronajímá prostory historické budovy bývalého domova důchodců a provozuje je jako své konferenční (jednací) centrum. Tam

realizují své akce a rovněž dávají k dispozici tyto prostory různým subjektům (nejen svým členům) k přeshraničním jednáním.

1.5 Organizační struktura a fungování euroregionu

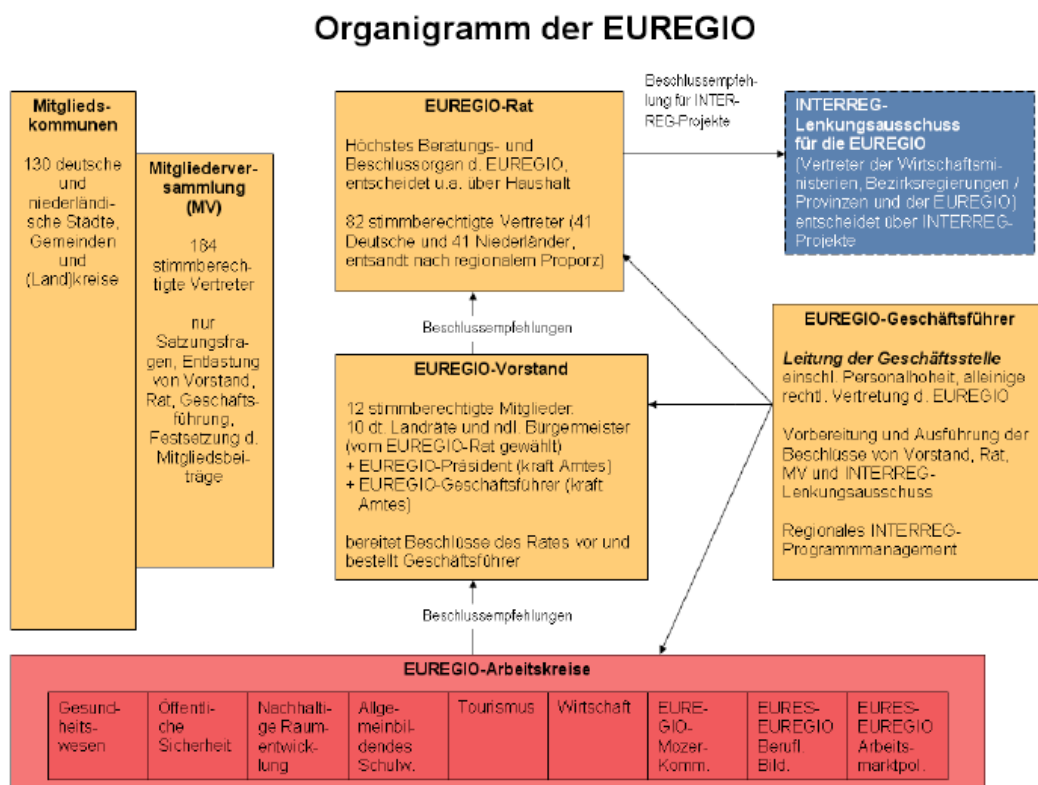
Organizační struktura zohledňuje zapojení obou stran do rozhodování.

V EUREGIU fungují následující orgány (viz organigram):

- Valná hromada sdružení (Mitgliederversammlung).
- Rada EUREGIA (EUREGIO-Rat).
- Představenstvo (Vorstand).

- Sekretariát (Geschäftsstelle).
- Pracovní skupiny (Arbeitskreise).

Obr. Organigramm EUREGIA

Valná hromada sdružení

Valná hromada je nejvyšším orgánem sdružení. Skládá se z 182 zástupců členů sdružení a zasedá minimálně jednou za rok. Předsedá jí prezident rady. Rada rozhoduje o:

- přijímání nových členů,
- změnách ve statutu,
- členských příspěvcích,
- radě a představenstvu EUREGIA.

Rada EUREGIA

Rada je politickým orgánem EUREGIA. Skládá se z 82 členů, regionálních politiků – 41 z Německa a 41 z Nizozemska. Politické strany zastoupené v radě vytváří přeshraniční

frakce. Jedná se o nejdůležitější koordinační orgán, který vydává prohlášení, rozhoduje o projektech a navrhuje další aktivity EUREGIA. Rada zasedá nejméně 3krát ročně. Zasedání jsou veřejná. Rada si ze svého středu volí jednoho předsedu a 3 místopředsedy na období 4 let.

Představenstvo

Představenstvo EUREGIA je dvanáctičlenné a skládá se z:

- předsedy rady EUREGIA,
- deseti členů nominovaných radou,
- jednatele EUREGIA.

Dále se jednání účastní jako poradní člen zástupce každé politické frakce rady. Rovněž jsou přítomni 3 místopředsedové. Představenstvo je mimo jiné zodpovědné za provádění usnesení valné hromady. Rovněž je zodpovědné za přípravu a provádění usnesení rady. I představenstvo si volí se svého středu předsedu a 2 místopředsedy.

Pracovní skupiny

V EUREGIU fungují rovněž pracovní skupiny, v nichž jsou zastoupeny subjekty podle svého odborného zaměření a které mají v daném oboru odborné znalosti a rovněž příslušné pravomoci. Pracovní skupiny slouží jako přeshraniční platformy pro výměnu informací a koordinaci. Jsou také místem, kde jsou projednávány projektové záměry do programu INTERREG. Nejstarší pracovní skupinou je tzv. Mozerova pracovní skupina EUREGIA (EUREGIO-Mozer-Kommission), která funguje již od roku 1971.

V EUREGIU funguje následujících 8 pracovních skupin:

- Zdravotnictví
- Veřejná bezpečnost
- Udržitelný rozvoj území
- Všeobecné školství
- Cestovní ruch
- Hospodářství
- Mozerova pracovní skupina EUREGIA

- EURES – EUREGIO – politika zaměstnanosti/odborné vzdělávání

1.6 Aktivity euregia

EUREGIO vyvíjí své aktivity v následujících oblastech:

- **socio-kulturní integrace** – do této oblasti spadá podpora přeshraničních kontaktů a spolupráce v sociální a kulturní oblasti (spolupráce spolků, sdružení, obcí,...). Tuto spolupráci podporuje zmíněná Mozerova komise především formou příspěvků na malé projekty. Větší projekty týkající se cizojazyčné výuky, sportu, péče o seniory, zdraví a integrace mohou získat podpory z programu people-to-people (Fond malých projektů) v rámci programu INTERREG IVA.
- **socio-ekonomický rozvoj** – jedná se o hlavní cíle EUREGIA, podpora této oblasti je financována z programu INTERREG IVA, který EUREGIO na svém území spravuje (programový management).
- **poradentství pro občany** – na EUREGIU funguje informační místo pro občany, kde jsou občanům poskytovány informace ohledně bydlení, práce či studia v sousední zemi. Poradci poskytují rovněž poradenství studentům se zájmem o stáže v sousední zemi. Podávají např. informace o uznávání diplomů, o sociálním a zdravotním pojištění či nákupu nemovitostí. Informace jsou podávány buď formou předem domluvené osobní schůzky, na informačních akcích či během konzultačních hodin, formou informačních brožur či na internetu. Tyto aktivity spadaly do nedávna pod službu EURES.
- **spolupráce obcí** – EUREGIO je platformou pro spolupráci a výměnu informací mezi příhraničními městy a okresy. Adresuje témata, kde je žádoucí společný přeshraniční přístup jako např.: zdravotnictví, ochrana před katastrofami, veřejná bezpečnost, místní osobní doprava, demografické změny.

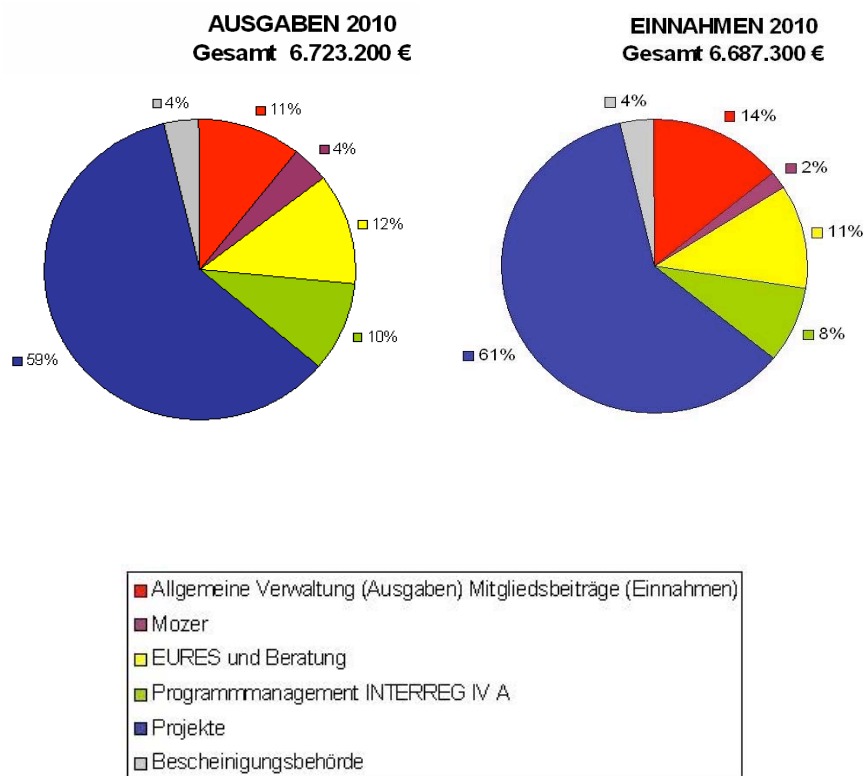
Některé z těchto problémů jsou řešeny za pomoci finanční podpory EU nebo EUREGIA. Vedle finanční podpory je rovněž velmi důležitá vzájemná komunikace. Lidé s rozhodovacími pravomocemi mají díky EUREGIU možnost vzájemně konzultovat a koordinovat své postupy (Rada EUREGIA, pracovní skupiny).

- **Meziregionální spolupráce** – EUREGIO rovněž rozvíjí spolupráci nad rámce přeshraničních kontaktů. Např. jednatele všech euroregionů na nizozemsko-německé hranici se pravidelně scházejí na koordinačních schůzkách a prosazují společné zájmy. Další aktivitou EUREGIA je jeho role v implementaci programu INTERREG IVA (2007-2013) při které úzce spolupracuje s euroregiony Ems Dollart Region, Rhein-Waal a Rhein-Maas-Nord. Bližší popis implementační struktury programu INTERREG vč. role euroregionů je popsán v samostatné kapitole. Při EUREGIU rovněž sídlí Asociace evropských hraničních regionů (AEBR/EGEG) sdružující 90 (přes)hraničních regionů. EUREGIO je jejím zakládajícím členem.

1.7 Financování

EUREGIO hospodaří s ročním rozpočtem ve výši cca 6,7 mil EUR (viz graf níže). 14% příjmů pochází z členských příspěvků. Největším zdrojem příjmů jsou ale projekty (61%). Dalšími zdroji jsou dotace na poskytování poradenství – EURES (11%), programový management INTERREG IVA (8%), Mozerova komise – podpora malých socio-kulturních projektů (2%), certifikační orgán (4%) – sídlí při EUREGIU.

Obr. Rozpočet EUREGIA na rok 2010

Legenda:

- obecná správa (výdaje), členské příspěvky (příjmy)
- Mozerova komise
- EURES a poradenství
- Programový management INTERREG IVA
- Projekty
- Certifikační orgán

1.8 Projekty EUREGIA

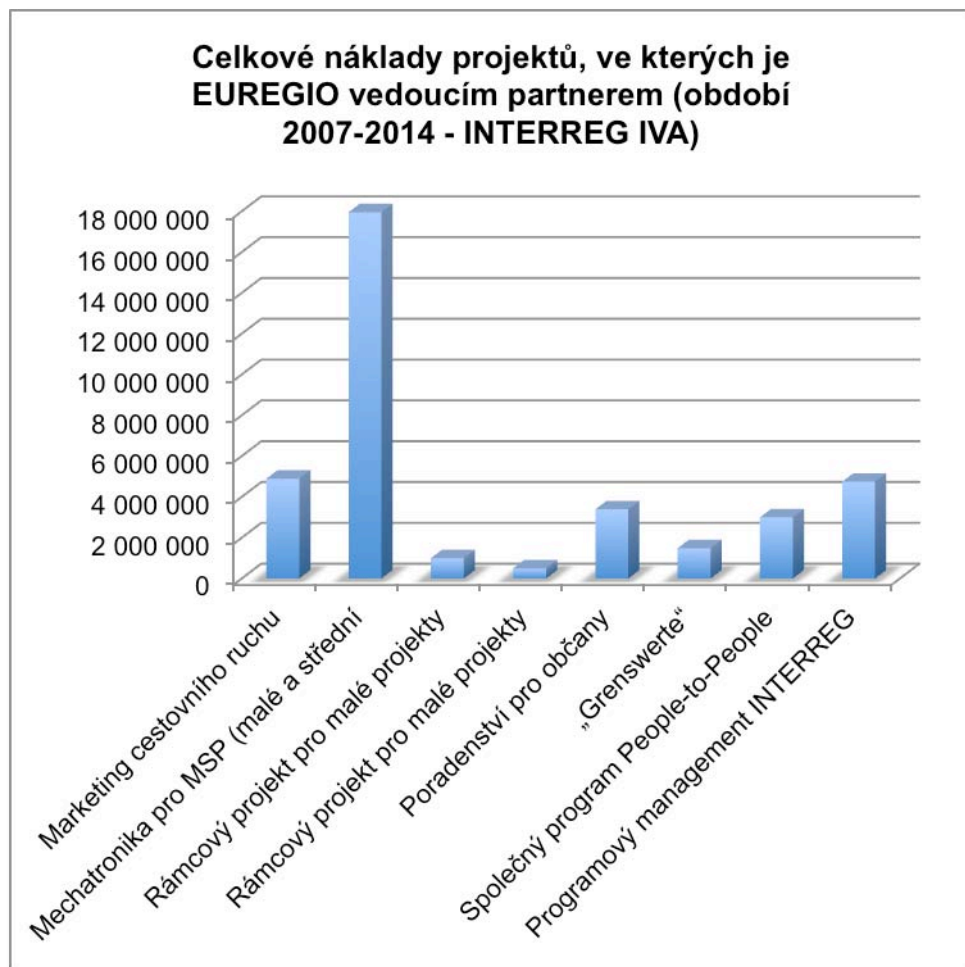
V současném období (2007-2013) je EUREGIO vedoucím partnerem v následujících projektech:

- Marketing cestovního ruchu přeshraničního regionu – celkový rozpočet projektu 4.900.000 EUR
- Mechatronika pro MSP (malé a střední podniky) – celkový rozpočet projektu 17.960.295 EUR
- Rámcový projekt pro malé projekty v prioritě 1 – celkový rozpočet projektu 1.000.000 EUR
- Rámcový projekt pro malé projekty v prioritě 2 – celkový rozpočet projektu 500.000 EUR
- Poradenství pro občany – celkový rozpočet projektu 3.395.798 EUR
- „Grenswerte“⁹ – celkový rozpočet projektu 1.489.634 EUR
- Společný program People-to-People „Společnost a integrace“¹⁰ – celkový rozpočet projektu 3.000.000 EUR
- Programový management INTERREG IVA EUREGIO – celkový rozpočet projektu 4.748.087 EUR

⁹ Speciální termín složený ze dvou slov: hranice+hodnoty. Tyto hodnoty spojené s hranicemi pak mají být v rámci projektu umělecky ztvárněny. Cílem je vytvořit pod tímto pojmem přeshraniční identitu.

¹⁰ Obdoba fondu malých projektů.

Obr.: Celkové náklady projektů EUREGIA v EUR (INTERREG IVA)

1.9 Personální zajištění fungování EUREGIA

Sekretariát Euregia (Geschäftsstelle) je zorganizovaný do oddělení podle obsahové náplně:

- Oddělení 1: Kultura a Mobilita
- Oddělení 2: INTERREG
- Finance a majetek
- Sekretariát (Stabsstelle)

V čele jednatelství stojí sekretář (Geschäftsführer), pod kterého spadá sekretariát, finance a majetek a rovněž oddělení 1. Pod zástupce sekretáře (Stellvertretende Geschäftsführer) pak spadá oddělení 2 (INTERREG).

Celkem v EUREGIU pracuje 46 pracovníků. Někteří z nich na částečný úvazek, takže celkově tento počet odpovídá cca 36 úvazkům. Nejvíce úvazků je v projektovém managementu INTERREG IVA a v poradenství pro občany.

1.10 EUREGIO a INTERREG

Co se týče postoje k programu INTERREG, EUREGIO svoji roli vnímá jako servisní místo, které poskytuje služby, podporuje projektové partnery. Rovněž se v porovnání s ostatními euroregiony velmi silně angažuje v přípravě a řízení projektů (koordinace projektů jako lead partner). Ostatní euroregiony spíše vidí svoji roli jako roli administrátora.

1.11 Role euroregionů v nizozemsko-německém programu přeshraniční spolupráce (INTERREG IVA) – na příkladu EUREGIA

Euregiony hrají významnou roli v implementaci programu INTERREG IVA Německo – Nizozemsko.¹¹ Jsou partnery tzv. Dohody o implementaci INTERREGu a zároveň při nich sídlí tzv. Regionální programový management pro území dotčených euroregionů. V rámci programu se rozlišují 3 druhy projektů, pro které existují různé schvalovací mechanismy s různou vahou euroregionů:

- **Nadregionální projekty** (tzv. Majeure Projekte). Jedná se o projekty, které svým rozsahem přesahují území jednotlivých euroregionů. O nich se rozhoduje v monitorovacím výboru programu, kde má každý euroregion jeden hlas. Pro tyto projekty je vyčleněno zhruba 35% celkové alokace programu.
- **Regionální (resp. euroregionální) projekty**, které rozsahem spadají do území jednotlivých euroregionů: euregio rhein-maas-nord, Euregio Rhein-Waal, EUREGIO a Ems Dollart Region. O projektech rozhodují řídicí výbory, které existují v každém euroregionu. V příslušném řídicím výboru má euroregion rovněž jeden hlas. Oficiálně se pracuje s celkovou částkou pro celý program, ovšem pravděpodobně existují

¹¹ Iniciativa Společenství INTERREG byla nahrazena v současném programovacím období 2007-2013 samostatným cílem politiky soudržnosti s názvem Evropská územní spolupráce (EÚS). Podpora je tedy realizována pomocí programů přeshraniční spolupráce v rámci cíle EÚS, nicméně tento nový cíl a programy podporující přeshraniční spolupráci jsou zkráceně označovány jako INTERREG IVA či cíl 3.

neformální dohody mezi euroregiony o rozdělení peněz mezi euroregiony na základě statistických ukazatelů (rozloha, počet obyvatel,...).

- **Malé projekty.** Euroregiony jsou nositeli tzv. rámcových projektů ve třech prioritách programu. Tyto prostředky jsou pak rozdělovány na malé projekty (do 25.000 EUR prostředků EU, obvykle 50% celkových nákladů). Tyto projekty schvaluje přímo daný euroregion.

Podporovány jsou většinou měkké projekty. Pakliže projekt obsahuje investiční část, jedná se spíše o doplnění projektu a je potřeba ji velmi důkladně zdůvodnit. Role euroregionů v tomto programu bude popsána na příkladu EUREGIA.

Počátky spolupráce – článek 10

Německo-nizozemské pohraničí a konkrétně EUREGIO bylo oblastí, kde se „rodila“ systematická podpora přeshraniční spolupráce ze strany EU - iniciativa INTERREG. Spuštění INTERREGu předcházela pilotní fáze financovaná podle článku 10 nařízení k EFRR v letech 1988-1989. Tyto projekty iniciovalo právě EUREGIO (a jeho dlouholetý sekretář Jens Gabbe) tím, že již v 80. letech připravilo akční plán pro rozvoj spolupráce. Jednalo se o jednoduché projekty (cyklostezky, museum, koncepce odpadového hospodářství), na které 50% nákladů přispívala přímo Evropská komise (celkový objem „programu“ byl 7 mil. ECU).

Na nizozemsko-německé hranici vždy existovala u všech klíčových partnerů vůle spolupracovat. Těmito partnery jsou: německé spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko a Dolní Sasko, Nizozemské Království a 4 euroregiony: euregio rhein-maas-nord, Euregio Rhein-Waal, EUREGIO a Ems Dollart Region.

INTERREG I a II

Iniciativa INTERREG prošla na této hranici zajímavým vývojem, ze kterého je patrná snaha slučovat a zvětšovat programy. V období INTERREG I a INTERREG II existovaly samostatné 4 programy pro každý euroregion.

INTERREG III

Od třetí generace INTERREGu již došlo k redukci celkového počtu programů na 2: došlo k sloučení programů euregio rhein-maas-nord, Euregio Rhein-Waal, EUREGIO (všechny ve spolkové zemi Severní Porýní-Vestfálsko). Jelikož euroregion Ems Dollart se nachází ve spolkové zemi Dolní Sasko, jeho program zůstal zachován. Při sloučení 3 programů v jeden bylo klíčové, že tuto změnu podporovalo Severní Porýní-Vestfálsko jako řídicí orgán. Rovněž Komise toto sloučení podporovala. EUREGIO bylo tehdy proti těmto změnám. Každý euroregion měl svoji filosofii ohledně svého zapojení do INTERREGu. EUREGIO svoji roli vnímá jako servisní místo, které poskytuje služby, podporuje projektové partnery. Ostatní euroregiony spíše vidí svoji roli v roli administrátora. JTS vznikl při euroregionu Rhein-Waal, nicméně jeho úloha byla na programové úrovni. Na projektové úrovni byla role euroregionů zachována. Existovalo velmi jasné rozdělení kompetencí, ale znamenalo to finanční ztráty.

INTERREG IV

S nástupem stávající generace INTERREGu (IVA) došlo především na základě rozhodnutí zemí ke sloučení v jeden program na celou hranici (k připojení Ems Dollart). Další velkou změnou oproti předchozí generaci INTERREGu bylo vyčlenění finančních prostředků (35% alokace programu) na tzv. velké projekty, o kterých se rozhoduje přímo v řídicím výboru programu. Zbýlých 65% prostředků programu je určeno na regionální projekty, které spravují v rámci regionálního managementu euroregiony. Právě zkušenosti se žadateli jsou největší přidanou hodnotou této decentralizace. Žadatelé vědí, že mají vždy konkrétní kontaktní osobu, která s nimi pracuje od začátku projektu (příprava projektové žádosti) až k vyúčtování (kontrolu prvního stupně dělá externí auditor – euroregiony provádí kontrolu obsahovou). Projektový management i JTS je financováno z technické asistence programu (6%).

Jak tedy vypadá schvalovací proces regionálních projektů a jaká je role euroregionů v práci se žadatelem? Tento proces bude popsán na příkladu EUREGIA:

Tab.: Proces přípravy a schvalování projektových žádostí v INTERREGU IVA Nizozemsko-Německo (regionální projekty v EUREGIU)

Průběh	Sepsání konceptu projektu (konzultace s žadatelem)	Rozeslání konceptu pracovním skupinám / schvalovacím instancím	Zasedání pracovní skupiny – připomínky k projektu	1. rozhovor se schvalovacími instancemi – připomínky, poté druhá konzultace s žadatelem o náležitostech projektu	Podání žádosti	Předání projektové žádosti schvalovacím instancím	D B	2. rozhovor se schvalovacími instancemi	Rada	Řídící výbor
Týden	21	19	17	16-15	13	10	8	7	5	0

Proces přípravy a schvalování projektů

Na začátku stačí dobrý koncept projektu. Žadatel nemusí vyplňovat žádost (složitější formulář). Koncept je odevzdán na EUREGIO, kde proběhne také první konzultace. Následně EUREGIO připraví podklad (Vorlage) vč. svého prvního stanoviska. Tento podklad je pak následně rozeslán odborné pracovní skupině EUREGIA (tam se začíná formovat pozice EUREGIA) a schvalovacím instancím (zástupci okresů -Bezirksregierung Münster, zástupci zemské vlády Regierungverteret (Nidertsachsen), zástupci nizozemských provincií (Gerdeland, Overlase). Velmi důležitý je následný rozhovor se schvalujícími instancemi. Na něm EUREGIO představuje projekty. Na tato jednání může být pozván i lead partner k extra jednání, na kterém může svůj záměr více objasnit.

Současně je projektový záměr projednán v některé z odborných pracovních skupin EUREGIA. Poté následuje konzultace se žadatelem.

Žadatel sepíše projektovou žádost vč. finančního rozpočtu a znova se uskuteční jednání se schvalovacími instancemi. V tomto momentě je většinou již zřejmé, projekt bude schválen či odmítnut. Někdy se projekt nachází v „šedá zóně“ a žadatel má ještě možnost projekt dopravit. 3 týdny před zasedáním řídicího výboru se již rozesílají všechny podklady. Mezitím si všichni partneři skrze své vnitřní procedury opatří svůj mandát k hlasování na řídicím výboru. Mandát (pozice) EUREGIA se, jak již bylo uvedeno výše, začíná formovat na

pracovní skupině, dále ji schvaluje představenstvo a následně Rada. Zástupce EUREGIA pak na řídicím výboru tlumočí názor euroregionu. Každý člen má právo veta.

EUREGIO svolává v předvečer jednání řídicího výboru ještě neformální schůzku všech partnerů. Vedoucí referátu INTERREG s členy řídicího výboru projde celý program jednání, vysvětlí, kde existují ještě např. sporné body. Ty se pak dají ještě v klidu probrat. Následuje neformální posezení. Druhý den pak oficiální zasedání výboru probíhá bezproblémově.

Jedná se o zdlouhavý proces, který se ale dle názoru vedoucího referátu INTERREG v EUREGIU vyplatí, jelikož generuje kvalitní projekty. Samozřejmě existují i politické projekty, ale i u nich je snaha o korekci.

U velkých projektů je dotace z EU max. 50%, národní spolufinancování 30%, 20% činí vlastní podíl žadatele (musí se jednat o peněžní výdaje).

Fond malých projektů

EUREGIO rovněž spravuje Fondy malých projektů. V každé programové prioritě existuje v každém euroregionu jeden fond malých projektů. Každý euroregion tedy spravuje 3 fondy malých projektů. Fondy mají různou velikost – největší je People-to-people. Z něj jsou podporovány v EUREGIU projekty v maximální výši 25.000 EUR. Maximální výše dotace činí 50% (ve FMP neexistuje národní financování, jako je tomu u velkých projektů).

Žadatel připraví koncept projektu. Ten je pak předložen do pracovní skupiny, kde dojde k jeho předběžnému schválení. Pak žadatel vyplní projektovou žádost. EUREGIO zpracuje podklad, který je pak předložen na zasedání představenstva a následně rady EUREGIA (zasedá 3 ročně). Tam je přijato konečné rozhodnutí o obsahu projektu. Paralelně s tím se prověřuje finanční kvalita projektu a jeho udržitelnosti. Pokud jsou i tyto aspekty projektu v pořádku, je žadatel písemně vyrozuměn o schválení projektu. Kontrola projektu je pak stejná jako u velkých projektů – existuje společný monitorovací systém, který je příliš komplikovaný.

2 Euregio Rhein-Waal

2.1 Základní údaje¹²

Používaná zkratka: ERW

Partnerské země: Německo, Nizozemsko

Datum založení: 1971

Ustavující dokument: stanovy (Satzung) – viz příloha

Celková rozloha euroregionu: 8446 km²

Počet obyvatel euroregionu: obyvatel

Webové stránky: jedny společné stránky www.euregio.org – tříjazyčné (němčina, holandština, angličtina). Všechny informace jsou přehledně zorganizované, novinky jsou pouze v němčině a holandštině. Možnost odebírání novinek pomocí RSS kanálu.

2.2 Historie a vznik – vývoj spolupráce

Euregio Rhein-Waal (ERW) již existuje od začátku 70. let. Spolupráce začala v socio-kulturní oblasti, když několik municipalit chtělo vybudovat kontakty přes hranice. Aktivní roli hrály rovněž hospodářské komory. Tyto subjekty iniciovaly spolupráci. Scházely se 2-3x ročně, k dispozici byly malé finanční prostředky na kulturní výměny. Mezi Německem a Nizozemskem existovaly hraniční kontroly. Tato spolupráce pokračovala až do poloviny 80. let. Velké změny přišly až s evropskou regionální politikou (iniciativa INTREEREG + její předchůdce). Intenzita spolupráce se v té době nedala srovnávat se současným stavem. De

¹² Data k 1. 1. 2007. Zdroj dat: www.eis-statistics.eu.

facto existovaly v počátcích spolupráce jen minimální kontakty a to především v cestovním ruchu.

Hlavními impulsy pro rozvoj spolupráce byly následující skutečnosti:

- Peníze: finanční podpora přeshraniční spolupráce byla stimulací, která přivedla partnery dohromady.
- Budování vnitřního trhu EU.
- Vznik Schengenského prostoru.
- Zavedení společné měny Euro.

Přeshraniční spolupráce se následně začala více zaměřovat na sociálně ekonomický rozvoj, inovace, transfer technologií, malé a střední podniky a na práci a život v přeshraničním region. Poslední oblast je klíčovou. Euregio Rhein-Waal každý měsíc organizuje konzultace pro obyvatele (viz kompilace příkladů dobré praxe).

Nyní vstoupili do fáze, kdy překračování hranic pro malé a střední podniky, pracovníky, student nabízí velké možnosti, které ale nejsou dostatečně využívány. Proto je vizí ERW na dalších 5-7 let vidět v hranicích velké rozvojové možnosti (oblast společného trhu, spolupráce univerzit – již neexistují jazykové bariéry)

V současné době se Rada ERW zabývá hodnocením spolupráce. Jejím hlavním závěrem je to, že již existují prostředky na její podporu, což je v pořádku, na druhou stranu ale není dostatečné zapojení občanů do spolupráce.

Milníky v historii ERW:

- 1963 – první společná konference příhraničních měst k rekonstrukci dálnice
- 1971 – z iniciativy hraničních měst a hospodářských komor vzniká Pracovní skupina Regio Rhine-Waal. Během 10 let se vyvíjí v instituci
- 1978 – začíná fungovat Rada Regia Rhine-Waal
- 1993 – z Regia Rhine-Waal se stává Euregio Rhine-Waal. Na základě Anholstké dohody se stává prvním přeshraničním veřejnoprávním subjektem v Evropě.

ERW se tedy vyvíjel z volnější organizace pro přeshraniční spolupráci měst především v těsné blízkosti hranice ve veřejnou administrativní asociaci s 56 členy. Z území, které dříve pokrývalo 1600km² s 750,000 obyvateli se spolupráce rozrostla na území o velikosti 8.446km², na kterém žije 3,7 mil. obyvatel.

2.3 Právní postavení euregia

ERW je zájmovým sdružením (Zweckverband) založeným podle Anholtské dohody uzavřené v roce 1991. Bylo prvním takovým sdružením v Evropě. Jedná se tedy o jeden přeshraniční právní subjekt, který se díky svému sídlu v německém Kleve řídí německými právními předpisy.

Již od začátku měl ERW jedno sídlo, kde byl původně zaměstnán jeden pracovník. Od 90. let pak měl ERW 4-5 zaměstnanců. Ovšem ERW neměl právní subjektivitu. Jednalo se o zaměstnance hostujícího města. Při jednání s jednatelem ERW a jeho zástupcem byla zdůrazněna potřeba mít společný sekretariát, aby lidé pracovali spolu na jednom místě.

2.3.1 Využití ESÚS

O využití ESÚS v ERW přemýšleli, ale oproti stávající situaci v něm nespátřují velký rozdíl. Od roku 1993 je ERW jednou právnickou osobou. To byl důležitý krok vpřed, který umožnil najímaní personálu, podepisování dohod, zadávání zakázek, realizaci vlastních projektů. Tento krok byl rovněž důležitý pro sebevědomí instituce i její vztahy k městům a obcím.

2.4 Členská základna

Od založení ERW členská základna neustále rostla. V současné době má ERW 56 členů:

- 51 nizozemských a německých obcí.
- 3 regionální orgány.
- 2 hospodářské komory.

Na svých stránkách mají v záložce členství vedle složení členské základny rovněž uveden seznam výhod, které členství v ERW přináší.

Výhody členství, které uvádí ERW:

- Velký mezinárodní network k přípravě a implementaci společných aktivit.
- Kvalifikované konzultace se členy týkající se přeshraniční spolupráce.
- Finanční podpora nizozemsko-německých akcí a projektů.

- Reprezentativní konferenční prostory pro nizozemsko-německá setkání a konference v domu Schmithausen (historické sídlo ERW) a v Euregio Forum (nově postavená moderní budova vedle sídla ERW).

Území ERW znázorňuje následující mapa:

Obr.: Euregio Rhein - Waal

Zdroj: <http://www.euregio.org/seiten/organisation/arbeitsgebiet.cfm>

2.4.1 Konferenční servis, vlastní prostory

ERW sídlí v krásných historických prostorách domu Schmithausen (město Kleve). Vedle sídla bylo za 1,5 mil. EUR v roce 2005 postaveno nové moderní konferenční centrum Euregio Forum. To je k dispozici členům ERW za provozní náklady. Je využíváno i komerčně.

2.5 Organizační struktura a fungování euroregionu

Rada

Rada je nejdůležitějším orgánem ERW, ve kterém jsou zastoupeni všichni členové. Má 142 členů a schází se 2x za rok. Přijímá všechna strategická rozhodnutí o rozvoji ERW.

Komise Rady

3 komise připravují rozhodnutí Rady :

- pro přeshraniční komunikaci
- pro obchod
- pro finance a projekty

Každá z komisí se skládá z 18 členů Rady. Mimo jiné schvalují projekty a rozpočet ERW.

Předseda a Představenstvo

Rada euregia si ze svých členů volí předsedu a místopředsedu na 4 leté funkční období. Vedoucí komisí a další 2 členové Rady tvoří zbytek Představenstva. Představenstvo připravuje a implementuje rozhodnutí Rady a řídí chod administrativní kanceláře.

Administrativní kancelář

Administrativní kancelář sídlí v okresním městě Kleve. V současné době má 23 zaměstnanců (Němců i Nizozemců).

2.6 Aktivity euregia

Poradenské služby pro občany

ERW poskytuje informace obyvatelům. Jedná se především o poradenství v oblasti ochrany spotřebitele a poradenství pro pendlery. Každý měsíc se konají pravidelné konzultační dny. ERW využívá síť EURES, jejíž je součástí. ERW rovněž provozuje informační kancelář Europe Direct.

Projektové poradenství

Pracovníci ERW poskytují zájemcům informace o projektech a vhodných dotačních programech – především INTERREGu IVA a IVC. Rovněž pro projekty vyhledává partnery a financování.

Obhajoba zájmů

ERW vnímá svoji úlohu jako obháje zájmů celého přeshraničního území před nizozemskými, německými a evropskými institucemi a orgány, aby neustále zvyšovaly dostupnost služeb (sociální oblast, infrastruktura, vzdělávání,...)

Rozvoj přeshraniční spolupráce municipalit

ERW zvyšuje povědomí o přeshraniční oblasti a spolupráci. ERW přispívá k rozvoji spolupráce a překonávání překážek. K řešení problémů vznikají kulaté stoly či přímo komise.

Koordinace EU

ERW koordinuje evropský program INTERREG IVA, je vedoucím partnerem projektu „DEMARRAGE“¹³, spolupracují společně s kontaktním bodem na realizaci programu INTERREG IVC.

Přeshraniční zdravotnictví

Jedná se o projekt „Euregio-Gesundheitsportal“ (zdravotní euroregionální portál) – bližší informace viz kompilace projektů nejlepší praxe.

1.7 Financování

ERW hospodaří s rozpočtem přes 3 mil EUR ročně. Jen malá část rozpočtu (cca 20%) tvoří členské příspěvky (0,5 mil EUR). Zbytek rozpočtu (2,5 mil. EUR) tvoří činnost JTS, programový management, projektový management FMP, služby EURES, Europe Direct, projekt INTERREG B. ERW rovněž disponuje vlastním fondem na podporu jednotlivých akcí (200-1.000 EUR). Fond je tvořen z příspěvků členů, spolkových zemí a provincií.

Rozpočet ERW na rok 2010 a závěrečná zpráva za rok 2009 jsou k dispozici ke stažení na stránkách ERW: <http://www.euregio.org/seiten/organisation/struktur.cfm?artikelblocknr=202>

2.8 Projekty ERW

Při ERW funguje společný technický sekretariát (JTS) celého programu, který se stará především o velké projekty. Rovněž zde funguje podobně jako u ostatní euroregionů programový management. Rovněž implementují 3 fondy malých projektů:

- People-to-people (socio-kulturní oblast).
- Focus Innovation (inovace).
- Focus Sustainability (udržitelnost).

¹³ Bližší informace: <http://rhein-waal.intabotv04.net/seiten/index.cfm?Artikelblocknr=179>

Dále realizují přeshraniční projekt v oblasti zdravotnictví a jeden projekt v meziregionální spolupráci (INTERREG B).

2.9 Personální zajištění fungování euregia

V čele administrativní kanceláře ERW stojí ředitel a jeho zástupce. Kancelář má 23 zaměstnanců. Všichni mají smlouvy na dobu určitou v závislosti na projektech, z kterých jsou financováni (Europe Direct, EURES, JTS, projektový management, INTERREG VIC, projekt INTERREG IVB).

2.10 Euregio Rhein-Waal a INTERREG

ERW se snaží nebýt partnerem v mnoha projektech. Filosofii ERW je, že by partneři měli být vedoucími partnery v projektech. V INTERREGu II byl ERW lead partnerem cca ve 20 projektech. Pak tento vývoj zhodnotili jako je dobrý a vhodný pro euroregionální rozvoj.

Významným faktorem je rovněž skutečnost, že u euroregionů je soustředěna veškerá administrace programu. Kdyby existoval jiný orgán (národní) pro kontrolu a administraci, tak by pravděpodobně byl ERW zapojen do realizace projektů ve větší míře.

V tomto programovacím období 2017-2013 (INTERREG IVA) si národní úroveň prosadila existenci velkých projektů s vyčleněním 1/3 alokace programu. Tyto projekty jsou velmi složité: musí mít dopad na celé území, všichni chtějí být jejich součástí, velikost projektů začíná na 10 mil EUR, takže existují problémy s kofinancováním (na NL straně kofinancuje projekty 7 provincií). Když se ale ohlédnou zpět, tak se zcela nenaplnily počáteční obavy. Do rozhodování o projektech se ale dostává politická diskuse, pokud je velký projekt jen z části hranice. V době INTERREGu IIIA, kdy existovaly programy pro 3 euregia také měli přes 20 projektů přesahující hranice euroregionů. Již tehdy začala diskuse o tom, jak postupovat. ERW měl vždy názor, že je lepší začít a ponechat to svému vývoji, než mít vše detailně stanoveno od počátku. A nakonec se to tak i zafungovalo. Ministerstva moc nezajímá obsah projektu, spíše si hlídají alokace (peníze).

3 Euregio rhein-maas-nord

3.1 Základní údaje¹⁴

Používaná zkratka: erm n

Partnerské země: Německo, Nizozemsko

Datum založení: 13. 12. 1978 jako Grenzregio Rhein-Maas-Nord, 1. 1. 1993 přejmenován na euregio rhein-maas-nord

Ustavující dokument: Statut dobrovolného pracovního sdružení (tzv. freiwillige Arbeitsgemeinschaft)

Celková rozloha euroregionu: 3 439,93 km²

Počet obyvatel euroregionu: 1 873 142 obyvatel

Německá část:

Rozloha: 2 031,95 km²

Počet obyvatel: 1 390 618

Nizozemská část:

Rozloha: 1 407,98 km²

Počet obyvatel: 482 524

Sídlo a kontakt:

euregio rhein-maas-nord

Konrad-Zuse-Ring 6

41179 Mönchengladbach

Německo

¹⁴ Data k 1. 1. 2007. Zdroj dat: www.eis-statistics.eu.

Webové stránky: www.euregio-rmn.de resp. www.euregio-rmn.nl (jedny dvojjazyčné stránky)

3.2 Historie a vznik – vývoj spolupráce

Na počátku bylo založeno tzv. pracovní sdružení, které mělo německé i holandské členy (okresy, města, hospodářské komory). Sekretariát fungoval při městském úřadě v Mönchengladbachu, jeho pracovníci byli úředníky města a byli městem i placeni. Teprve na základě prvního programu EU podporujícího přeshraniční spolupráci byla v r. 1989 založena pobočka sekretariátu při holandské hospodářské komoře v Roermondu s jedním pracovníkem, jehož obsahovým vedoucím byl úředník z Mönchengladbachu. Komunikace ohledně programu byla vedena přímo s Evropskou komisí. Management INTERREGu I a II A sídlil opět při městě Mönchengladbach (kde působil jeden a následně 2 pracovníci) a místo při komoře bylo z důvodu nedokonalé koordinace zrušeno.

Před nástupem INTERREGu III A byl vyvíjen tlak ze strany ministerstev hospodářství na německé i holandské straně, aby byla spolupráce dobrovolného sdružení nějak institucionalizována (na základě Dohody z Anholtu¹⁵), aby mohlo euregio spravovat prostředky EU. Z různých variant spolupráce zakotvené v anholtské dohodě byla vybrána ta „nejpřísnější“, nejsvazanější – tj. Zweckverband.

Sekretariát pro INTERREG a sekretariát euregia byly vždy striktně odděleny. Sekretariát euregia tvořili úředníci města Mönchengladbach, kteří koordinovali činnost pracovních skupin (Arbeitskreise), které byly velmi aktivní a iniciativní (inicialovali vznik publikací, projektů,...). V době přerodu euregia na zájmové sdružení (Zweckverband) bylo zadáno externí poradkyni vypracování nového konceptu organizační struktury euregia a tak vznikla současná organizační podoba euregia vč. monitorovací skupiny, výborů atd. Pracovní elán skupin však výbory nikdy nezískaly a jejich náplň je hodně orientována na posuzování interregových projektů. Zájmové sdružení již mělo samostatný sekretariát (nevázaný na město Mönchengladbach).

¹⁵ Německo-nizozemská přeshraniční smlouva (tzv. Dohoda z Anholtu) byly podepsána v roce 1991 mezi Spolkovou republikou Německo a Nizozemskem a ještě spolkovými zeměmi Dolní Sasko a Severní Porýní-Vestfálsko.

3.3 Právní postavení euregia

Euregio rhein-maas-nord je zájmovým sdružením (Zweckverband) podle německého práva. Tímto subjektem se stal v červnu 2004. Neexistují sdružení na jednotlivých stranách hranice, ale členové z obou stran jsou přímo členy přeshraničního zájmového sdružení – jednoho společného subjektu.

3.3.1 Využití ESÚS

Podobně jako Euregio Rhein-Waal, je i ermn jedním právním subjektem a využití ESÚS tudíž nepřináší větší hmatatelné výhody.

3.4 Členská základna

Euregio rhein-maas-nord má 33 členů.

V nizozemské části to jsou obce Arcen en Velden, Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennepe, Helden, Horst aan de Maas, Kessel, Leudal, Maasbree, Maasgouw, Meerlo-Wanssum, Roerdalen, Roermond, Sevenum, Venlo, Venray, Weert a Obchodní komora Limburg (Kamer van Koophandel Limburg).

Na německé straně jsou členy euregia města Mönchengladbach a Krefeld, jižní část okresu Kleve, na hranici ležící obce Weeze, Brüggen a Niederkrüchten společně s městy Straelen, Geldern, Nettetal a Wassenberg, dále okres Viersen, okres Rhein-Kreis Neuss, Průmyslová a obchodní komora (Industrie- und Handelskammer) Mittlerer Niederrhein Krefeld-Mönchengladbach-Neuss a Průmyslová a obchodní komora Duisburg.

Území euregia znázorňuje následující mapa:

Valná hromada sdružení

Valná hromada je nejvyšším orgánem euregionálního zájmového sdružení s celkem 33 členy z holandské a německé části euregia.¹⁶ Skládá se ze stejného počtu německých a holandských zástupců a přísluší jí všechny záležitosti sdružení, např. politické plánování a stanovování cílů. Valná hromada zasedá minimálně dvakrát za rok. Při přípravě podkladů hraje velkou roli Představenstvo a Prezident sdružení, na jehož angažovanosti při „stanovování politických zadání a cílů“ záleží. Prezidenta volí společně s jeho zástupcem Valná hromada a společně tvoří tzv. Prezídium.

Představenstvo

Představenstvo se skládá z osmi členů, kteří jsou voleni valnou hromadou na dobu čtyř let. Jedná se o starosty resp. jednatele komor. Představenstvo sdružení řídí běžné činnosti spojené se správou, připravuje usnesení valné hromady a vykonává je. Je pravidelně informováno o činnosti Sekretariátu, projednává a schvaluje veškeré personální změny, hospodaření atd. Kromě toho je na úrovni představenstva rozhodováno také o přeshraničních projektech. Představenstvo připravuje rozhodnutí o regionálních projektech (s působností v rámci euregia), kde zástupce (Prezident euregia) pak v řídicím výboru hlasuje podle stanoviska Představenstva. Obdobně Představenstvo připravuje i stanovisko euregia pro nadregionální projekty (s působností pro celou hranici), které se projednávají v monitorovacím výboru. Představenstvo sdružení se schází minimálně čtyřikrát za rok.

Monitorovací skupina INTERREG

Skupina je složená ze zástupců členských měst, obcí a okresů na úřednické úrovni. V rámci monitorovací skupiny jsou poprvé představeny přijaté návrhy projektů. Grémium sestaví první obsahové hodnocení projektu. To do jisté míry ovlivňuje hodnocení a schválení projektů u dalších grémií INTERREGu, nicméně i negativní stanovisko ještě neznamena, že

¹⁶ Ve stanovách je zakotven určitý klíč, podle kterého se zastoupení řídí. Např. Rhein-Kreis Neuss, Kreis Viersen, města Mönchengladbach a Krefeld vysílají po 6 zástupcích, Kreis Kleve 5. Město Wassenberg 1, IHK Mittlerer Niederrhein 2, IHK Duisburg 1. Přihraniční německé obce po 1, holandské obce a města celkem 30, KvK (NL-komora) 3. Takže by zastoupení mělo být početně vyrovnané.

projekt nemůže být ve Výborech schválen. Její vliv na projekty má v čase klesající tendenci.¹⁷

Výbory

Výbory jsou složeny většinou ze zástupců členských obcí, okresů či komor. Každý Výbor se skládá z 18 členů jmenovaných Představenstvem (9 z německé a 9 z holandské strany) a má svého předsedu a místopředsedu (členy Představenstva). Členové Výborů nejsou za svoji práci honorováni. Hlavní náplní Výborů euregia rhein-maas-nord je hodnocení interregových projektů. Rovněž mají v popisu práce iniciovat konkrétní aktivity na území euregia. V poslední době se projevuje snaha, aby výbory neprojednávaly jen interregové projekty, ale věnovaly se i další obsahové náplni, nicméně tento záměr se nedaří zcela naplňovat. Výbory připomínají projekty z odborného hlediska a vytvářejí doporučení pro Představenstvo (regionální a nadregionální projekty), malé projekty přímo schvalují. Scházejí se zpravidla 2 – 3krát ročně.

V euregiu fungují následující 3 výbory:

- Government to Government: Ve výboru G2G (Government to Government) pracují odborníci na společných německo-holandských otázkách v oblastech jako je ochrana před katastrofami, zdravotní péče, policejní činnost či územní uspořádání. V rámci tohoto výboru funguje rovněž od roku 1994 ad-hoc pracovní skupina Veřejná bezpečnost a pořádek, která rozvíjí spolupráci složek policie, hasičů a záchranných služeb z obou zemí. Členové pracovní skupiny vypracovávají mimo jiné analýzy rizikovitosti a zpracovávají plány prevence před krizovými situacemi a pro jejich zdolávání a následnou péči. Dlouhodobým cílem pracovní skupiny je sjednat přeshraniční dohody na poli koordinace a komunikace. Tato pracovní skupina funguje ale již nezávisle na euregiu. To jen dostává na vědomí protokoly z jednání. I její konkrétní aktivity jsou většinou financovány z jiných zdrojů než z INTERREGu.
- Business to Business: Stěžejním bodem ve výboru B2B (Business to Business) je podpora euregionální mobility pracovních sil a posílení hospodářské situace euregia rhein-maas-nord.

¹⁷ Dokonce se objevily hlasy za zrušení monitorovací skupiny, nicméně zůstala zachována.

- People to People: Tento výbor se věnuje kultuře, volnému času, sportu a vzdělávání. Výbor P2P (People to People) je mimo jiné koordinátorem projektu “Kunst im euregio-Haus” (Umění v euregiu), vydává CD-ROM „Euregionální průvodce historií a kulturou“ a schvaluje projekty “People-to-People” od spolků a občanských zařízení v euregiu.

Pracovní skupina PR

Pracovní skupina PR se skládá z konzultantů v oblasti komunikací a z tiskových zástupců členů sdružení a zabezpečuje informování veřejnosti o práci euregia. Tato skupina konzultuje s hlavní kanceláří jednotlivá opatření v oblasti PR a podporuje euregio při rozvoji jeho komunikační strategie. Skupina nemá žádný rozpočet a její práce není tak intenzivní.

3.6 Aktivita euregia

Hospodářství

Euregio rhein-maas-nord stimuluje na svém území intenzivní hospodářskou spolupráci a kontakty mezi Německem a Nizozemskem. Hlavní cílovou skupinou jsou malé a střední podniky (MSP). MSP spolupracují s vysokými školami na mnohých projektech euregia. V oblasti hospodářství v euregiu fungují tyto zajímavé služby (projekty):

- euregio business network: poradenství pro MSP při zakládání pobočky v sousední zemi.
- www.b2b-productfinder.com: regionální fulltextový vyhledávač firem v obchodním rejstříku v rámci euregia.
- www.inter-ned.info: obsáhlé informace o holandsko-německých obchodních vztazích.

Informovanost občanů

Euregio zodpovídá praktické dotazy především těch občanů, kteří pravidelně překračují hranice – tzv. pendlerů. Z tohoto důvodu nabízí euregio zdarma každý měsíc hodiny vyhrazené pro poradenství občanům.

RHEIN-MAAS-NORD Academy

Další zajímavým projektem je RHEIN-MAAS-NORD Academy nabízející především mladým absolventům prohloubení vzdělání v obchodní a podnikatelské oblasti se zaměřením na mezinárodní/přeshraniční aspekty. Jedná se o projekt podpořený z INTERREGu.

Euregio-Gesundheitsportal

Dalším projektem několika euroregionů na nizozemsko – německo – belgickém pomezí je „euregio-Gesundheitsportal“ (zdravotní euroregionální portál) obsahující informace o zdravotnických zařízeních v přeshraniční regionu a praktických možnostech jejich využívání.

Spolupráce škol

Euregio rhein-maas-nord podporuje výměny mezi školami. Spolupráci německo-nizozemských škol na území euregia je možné podporovat až částkou 250 EUR/miniprojekt. Euregio dostává od vládního prezidia Düsseldorf a provincie Limburg několik tisíc EUR ročně na podporu přeshraniční spolupráce a z nich rozděluje ca. 3 000 – 5 000 EUR/rok na základě jednoduché žádosti mezi školy např. na úhradu cestovních nákladů při cestě za partnerskou institucí apod. Pro větší iniciativy s náklady až 50 000 EUR existuje možnost čerpat prostředky v rámci projektů „People to People“ z programu INTERREG. Euregio se mimoto zasazuje o posílení možností dvojjazyčné výuky, jakož i o vzájemné uznávání školních vysvědčení/diplomů. Euregio rovněž pořádá každý měsíc konzultační dny pro zájemce o studium na druhé straně hranice.

Euregio rovněž poskytuje informace o volnočasových možnostech v celém přeshraniční regionu.

3.7 Financování

Od počátku existence euregia jsou hlavním zdrojem příjmů členské příspěvky. Příspěvky jsou vypočítávány pro hlas ve Valné hromadě ve výši 3 440 EUR (z toho jde cca. 600 EUR jako podíl na projektu management INTERREGu IVA).

3.8 Projekty euregia

V současné době je euregio nositelem 4 projektů: rámcový projekt v každé prioritě (1 – hospodářství, technologie a inovace, 2 – udržitelný regionální rozvoj/životní prostředí, 3 – integrace a společnost (zdravotnictví, trh práce, vzdělávání, kultura) a projekt euregio open house (projekt na realizaci různorodých přeshraničních aktivit – semináře, výstavy apod.) s celkovými náklady 616 000 EUR a trváním 6,5 roku.

3.9 Personální zajištění fungování euregia

Na Sekretariátu pracují následující pracovníci:

- Jednatelka;
- zástupce jednatelky + tzv. Programový manažer (pro INTERREG);
- projektoví koordinátoři (3) + finanční kontrolor;
- koordinátor rámcových projektů;
- koordinátor projektu euregio open house;
- kontaktní osoba pro holandská města a obce.

3.10 euregio rhein-maas-nord a INTERREG

Euregio hraje významnou roli v implementaci programu INTERREG IVA Německo – Nizozemsko. Je jedním z partnerů tzv. Dohody o implementaci INTERREGu a zároveň při něm sídlí tzv. Regionální programový management pro erm. Role ve velkých a euroregionálních projektech je podobná jako u ostatních euroregionů na nizozemsko-německé hranici. Malé projekty schvaluje přímo erm (resp. jeho členové) ve svých třech výborech (G2G, P2P, B2B).

4 Euregio Maas-Rhein

4.1 Základní údaje

Používaná zkratka: EMR

Partnerské země: Německo, Nizozemsko, Belgie

Datum založení: 1976 jako pracovní společenství. V roce 1991 byl přeměněn na nadaci (Stichting) podle nizozemského práva (sídlo nadace je nizozemském Maastrichtu).

Ustavující dokument: Stanovy sdružení (Stichting)

Celková rozloha euroregionu: 12 882 km²

Počet obyvatel euroregionu: 3 880 000 obyvatel

Belgická část:

Rozloha: 7 138 km²

Počet obyvatel: 1 844 000

Provincie Limburg (Belgie)

Rozloha: 2 422 km²

Počet obyvatel: 810 000

Provincie Liege (Belgie)

Rozloha: 3 862 km²

Počet obyvatel: 963 000 (bez Německy mluvícího společenství)

Německy mluvící společenství (Deutschsprachige Gemeinschaft) (Belgie)

Rozloha: 854 km²

Počet obyvatel: 71 000

Nizozemská část:

Jižní část provincie Limburg (Nizozemsko)

Rozloha: 2 209 km²

Počet obyvatel: 748 000

Německá část:

Regio Aachen e. V. (Německo)

Rozloha: 3 535 km²

Počet obyvatel: 1.288 000

Sídlo a kontakt:

Stichting Euregio Maas-Rhein

Gospertstraße 42

B – 4700 Eupen

Belgie

Tel.: +32 87 789 630

Fax: +32 87 789 633

info@euregio-mr.eu

Oficiální sídlo:

Limburglaan 10

NL – 6229 GA Maastricht

Nizozemsko

Webové stránky: www.euregio-mr.com (jedny trojjazyčné stránky) – obsahují informační videa

4.2 Historie a vznik – vývoj spolupráce

Od roku 1976 se spolupráce nejdříve soustředila na kulturní oblast. Spolupráce se rovněž odehrávala v oblasti bezpečnosti, zdraví a pracovního trhu. EMR byl vždy homogenním regionem se společnou historií. Není rozdělen žádnými přírodními překážkami.

V současné době je větší důraz kladen na sociálně-ekonomický rozvoj a to i přes různé systémy správy na jednotlivých stranách.

Dalším krokem k rozvoji spolupráce bylo představení iniciativy INTERREG a realizace projektů. Nicméně trvalo dlouho, než se začaly realizovat opravdu euroregionální projekty. S každou novou generací programu byl kladen větší důraz na přeshraničnost projektů.

Dalšími zlomovými momenty bylo vytvoření schengenského prostoru a přijetí eura. V současné době jsou na přeshraniční spolupráci kladeny větší požadavky, musí být totiž zaměřena na každodenní problémy (nákup a prodej nemovitostí,...). To vyžaduje užší spolupráci správních orgánů.

Každé z měst v jednotlivých částech EMR má ve vztahu k velkým městům periferní polohu. Cílem EMR je vytvořit další centrum – polycentrické metropolitní místo. K tomu je ale zapotřebí zapojit do spolupráce vyšší instance, aby se mohly vytvářet a realizovat politické plány.

4.3 Právní postavení euregia

EMR má od roku 1991 formu „Stifting“ podle holandského práva, což je obdoba registrovaného sdružení podle německého práva (e.V.). Do té doby bylo pracovním společenstvím. Nyní se tedy jedná o jeden společný právní subjekt.

4.3.1 Využití ESÚS

Mezi dotčenými třemi zeměmi neexistuje mezivládní dohoda. O ESÚS uvažují a vidí následující 3 potencionální výhody:

- jedná se o těsnější strukturu s jasně definovanými cíli, spolupráce v rámci takového právního subjektu by byla více závazná
- jedná se o struktury stejného charakteru, jsou tedy lehce srovnatelné v celé Evropě, mohou vyvíjet společné lobby, vyměňovat si zkušenosti a nápady jak zlepšit své fungování,
- jedná se o nový instrument.

EMR již realizuje přípravné kroky k založení ESÚS: proběhlo několik seminářů, studijní cesta do Euroinstitutu v Kielu.

4.4 Členská základna

Euregio Maas-Rhein tvoří 5 partnerských regionů:

- Jižní část provincie Limburg (Nizozemsko).
- Provincie Limburg (Belgie).
- Provincie Liege (Belgie).
- Regio Aachen e. V. (Německo).
- Německy mluvící společenství (Deutschsprachige Gemeinschaft) (Belgie).

Role posledního z partnerů se zvyšovala s tím, jak rostly jeho kompetence v rámci Belgie. Zpočátku mělo společenství pouze kulturní kompetence. Jako slabou stránku vnímá EMR nezapojení velkých měst do EMR. V současné době existuje návrh na 3 úrovňové partnerství: jako asociovaní partneři by vystupovala města Aachen, Maastricht, Haaselt (u nich existuje potřeba většího začlenění) a rovněž malé obce ležící přímo na hranici.

Území euregia znázorňuje následující mapa:

Obr. 5-3 Euregio Maas-Rhein

Zdroj: <http://www.euregio-mr.com/de/euregiomr/allgemeines/die-euregio-zwischen-maas-und-rhein>

4.4.1 Konferenční servis, vlastní prostory

Euregio Maas-Rhein sídlí vždy v prostorách jednoho z partnerů – v současné době u německy mluvícího společenství. Ten z partnerů, který poskytuje kanceláři EMR prostory pak platí o 5 000 EUR méně do rozpočtu EMR na členských příspěvcích.

EMR nevlastní žádné vlastní konferenční prostory a pro takové účely využívá infrastrukturu partnerských regionů.

4.5 Organizační struktura a fungování euroregionu

EMR má následující orgány:

- **Představenstvo** (Vorstand), ve kterém má každý z partnerů 4 zástupce. Jedná se o nejvyšší rozhodovací grémium EMR. Má zodpovědnost za finanční záležitosti i obsah spolupráce. Předsednictví v představenstvu se střídá každé 3 roky.
- **Rada euregia** (Euregiorat) – poradní orgán, který určuje obsahové zaměření spolupráce v rámci EMR. Součástí práce je formování vize euregia (Visionsdokument), schvalování 3 letých pracovních plánů v jednotlivých odborných oblastech a organizuje konference shrnující práce v posledních 3 letech. Každý z partnerů deleguje do rady své zástupce (počet zástupců odpovídá jeho velikosti (od 5 do 18)).
- **Euroregionální hospodářská a sociální rada** – ta se skládá ze 30 členů (min 1/3 zástupci zaměstnaneckých svazů, min 1/3 zástupců zaměstnavatelů, zbytek tvoří zástupci partnerských regionů).
- **Strategické doprovodné skupiny** (Strategische begleitgruppen) – podporují přeshraniční spolupráci, podporují práci kanceláře EMR, informují představenstvo o pokroku, přispívají k naplnění 3 letého plánu EMR. Každý partnerský region vysílá max. 4 zástupce do každé strategické skupiny. Zasedají 3-4x ročně. Každá ze skupin má svého koordinátora. Skupiny existují v následujících oblastech:
 - Pracovní trh/vzdělávání
 - Mobilita a infrastruktura
 - Vědecké instituce

- Klima
 - Hospodářský rozvoj
 - Kultura a cestovní ruch
 - Bezpečnost
 - Zdravotnické služby
- **Dočasné výbory** – v nich se diskutují důležitá společenská témata
 - **Ředitel EMR**
 - **Koordinátor INTERREGu**

4.6 Aktivity euregia

EMR si ve své vizi z roku 2007 stanovil 7 priorit:

- Hospodářský rozvoj
- Kultura a cestovní ruch
- Bezpečnost
- Zdravotnické služby
- Pracovní trh/vzdělávání
- Mobilita a infrastruktura
- Vědecké instituce
- Klima

Spolupráce v těchto oblastech je koordinována strategickými doprovodnými skupinami. Technicky zajišťují fungování spolupráce, podporují práci kanceláře EMR a tematických sítí a podílejí se na vypracování 3 letých plánů ERM.

Spolupráce vysokých škol

Spolupráce vysokých škol je jednou z priorit EMR, nicméně rozvíjí se spíše ad hoc kolem konkrétních témat spolupráce. Neexistuje obecná koordinační struktura. Připravuje se projekt zaměřený na transfer technologií.

4.7 Financování

EMR hospodaří s ročním rozpočtem ve výši cca 535 000 EUR. Je financován z příspěvků svých členů. Mezi největší výdaje patří personální výdaje. Velkou část rozpočtu EMR rovněž věnuje PR aktivitám. Podrobný rozpočet viz následující tabulka.

Tab.: Rozpočet Euregia Maas-Rhein v roce 2010 (tis. EUR)

Rozpočet Euregia Maas-Rhein v roce 2010 (tis. EUR)

Příjmy		Výdaje	
Příspěvky partnerských regionů	510		
Úroky	25	Personální náklady	216
Celkem	535	Překlady	16
		Představenstvo	16
		Euroregionální Rada	17
		Hospodářská a sociální rada	17
		Administrativní náklady	30
		Účetnictví	10
		Tiskoviny	3
		Automatizace	7
		Telefony	5
		Další náklady např. na reprezentaci	38
		Dílčí součet	375
		PR aktivity	170
		Aktivity networků a dočasných komisí	39
		Celkem	584

EMR se snaží hospodařit tak, aby si každý rok udržoval více méně stejnou rezervu a měl tak zajištěné likvidní prostředky pro financování svých aktivit.

V současné době se EMR potýká se skutečností, že již nemá peníze ve fondu people-to-people. Rozhodli se proto na příští rok uvolnit z rezervy 30.000 EUR a 20.000 EUR z rozpočtu a uspořádat jeden euroregionální den v roce – oslavy (snaha o koncentraci prostředků na jeden bod).

4.8 Projekty euregia

EMR realizuje i vlastní projekty zaměřené především na vytváření partnerství a koordinačních sítí.

Projekt EMERIC+ se zaměřuje na spolupráci zástupců bezpečnostních složek Vytváří koordinační platformu, v rámci projektu se uskutečňují cvičení, připravují mapy rizik, plány na spolupráci v krizových situacích (např. ptačí chřipka,...).

Druhým projektem je Task force Labour market, v rámci které právníci analyzují problémy na pracovním trhu. Následně probíhají negociace s národními orgány k nalézání řešení. V druhé fázi projektu nazvané „taskforce NET“ se rozvíjí spolupráce s podobnými strukturami.

Financování projektů je realizováno skrze partnery.

4.9 Personální zajištění fungování euregia

Na Sekretariátu pracují následující pracovníci:

- Ředitel.
- Sekretářka.
- Pracovnice zodpovědná za PR a média.
- 5 zástupců partnerských regionů, kteří jsou zároveň koordinátory doprovodných skupiny.
- 8 pracovníků spravujících program INTERREG IVA (v každém regionu pracuje další 1 kontaktní osoba).

4.10 Role Euregia Maas-Rhein v programech přeshraniční spolupráce

EMR má svůj vlastní třístranný program, pokrývající část Belgie, Německa a Nizozemska. EMR je řídicím orgánem tohoto programu. Pro řízení programu je na EMR zaměstnáno 8 pracovníků. Navíc v každém z pěti partnerských regionů EMR pracuje jedna kontaktní osoba, která konzultuje připravované projekty.

Euregiu Maas-Rhein se vždy v minulosti podařilo obhájit existenci vlastního třístranného programu, jelikož pro to měl vždy silnou politickou podporu. Argumentovali tím, že se jedná o téměř metropolitní region s hustotou osídlení 400 ob/km².

Existují geografické překryvy se sousedními programy – všechny části EMR jsou zároveň součástí i nějakého dalšího programu.

Co se týče rozhodování o projektech, v současné době nemají žádné strategické podklady (strategii území), podle kterých by se při rozhodování řídili a tak záleží na aktuálních pozicích dotčených partnerů k jednotlivým projektům. Někdy rovněž dochází ke konfliktům (tzv. Konfliktmanagement). Ředitel EMR se proto snaží předcházet těmto konfliktům a napomáhat vytváření konsensu mezi lidmi, kteří o projektech doopravdy rozhodují (budování mostů). Proto si EMR dal za cíl mít pro další programovací období (5. generaci INTERREGu) již zpracovanou rozvojovou strategii.

Aby si udržel svůj vlastní třístranný program, vyvíjí EMR lobby na národní úrovni dotčených států. Využívá i struktur AEER (AGEG), kde se účastní národních networků (např. networku německých euroregionů) i tematicky zaměřených networků (např. zabývajících se řídicími strukturami, uvažuje se např. i o zřízení networku pro třístranné struktury).

Co se týče existence dvoustranných projektů v třístranném programu, tak ty dle vyjádření ředitele EMR téměř neexistují, jelikož si tyto věci regiony hlídají. Pokud se např. připravuje projekt jen mezi subjekty z některých regionů, pak se představitelé zbylých regionů ERM zajímají, proč není do projektu zapojen žádný partner z jejich regionu. Co se týče alokací programu, tak pravděpodobně existuje určitá nepsaná dohoda jak zajistit rovnoměrné rozdělení prostředků mezi partnery.

Operační program má 3 priority:

1. posílení hospodářské struktury, podpora vědy, inovací a vytváření více a lepších pracovních míst
2. Příroda a životní prostředí, přírodní zdroje a mobilita
3. Kvalita života

Dotace z EU je max. 50% uznatelných nákladů.

Celkový rozpočet programu je 144 mil. EUR, z toho polovina je příspěvek z EU, 66,4 mil je národní kofinancování a 5,6 mil EUR tvoří privátní zdroje (viz následující tabulka).

Obr.: Finanční alokace na jednotlivé priority programu INTERREG IVA EMR

Priorität	Gesamtkosten (in EUR)	Betrag EU	Kofinanzierung der Regierung	Betrag des privaten Sektors
1. Verstärkung der Wirtschaftsstruktur, Wissensförderung, Innovation und Schaffung von mehr und besseren Arbeitsplätzen	93.658.296	46.829.148	42.146.233	4.682.915
2. Natur und Umwelt, Energien, natürliche Ressourcen und Mobilität	25.936.144	12.968.072	12.192.576	775.496
3. Lebensqualität	15.849.866	7.924.933	7.766.434	158.499
4. Technische Hilfe	8.645.380	4.322.690	4.322.690	0
Total	144.089.686	72.044.843	66.427.933	5.616.910

Zdroj: <http://www.interregemr.eu/>

5 Euroregion Neisse-Nisa-Nysa

5.1 Základní údaje¹⁸

Používaná zkratka: ERN

Partnerské země: Česká republika, Německo, Polsko

Datum založení: 21. 12. 1991

Ustavující dokument: Rámcová dohoda o spolupráci¹⁹

Celková rozloha euroregionu: 12 577 km²

Počet obyvatel euroregionu: 1 588 620 obyvatel

Německá část:

Rozloha: 4 497 km² (35,8% celkové rozlohy ERN)

Počet obyvatel: 622 205

Polská část:

Rozloha: 5 594 km² (44,5% celkové rozlohy ERN)

Počet obyvatel: 583 063

Česká část:

Rozloha: 2 486 km² (24,2% celkové rozlohy ERN)

Počet obyvatel: 383 352

¹⁸ Stav ke dne 31. 12. 2007; Zdroj dat: ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb Liberec. *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa v číslech : 2008*. Liberec : Český statistický úřad, 2009. 24 s.

¹⁹ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. *Rámcová dohoda* [online]. 2002-2009 [cit. 2009-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/intern/rahmenvereinbarung.pdf>>. Viz příloha č. 2.

Sídlo a kontakt:

Euroregion Neisse e. V.

Rathenaustraße 18a

02763 Zittau

Telefon: +49 (0) 3583 57500

Telefax: +49 (0) 3583 512517

watterott@euroregion-neisse.de

Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa

ul. 1 Maja 57

58-500 Jelenia Gora

Telefon: +48 75 7676-470

Telefax: +48 75 7676-470

biuro@euroregion-nysa.pl

Euroregion Nisa regionální sdružení

(v současné době i sídlo společného sekretariátu)

Tř. 1. máje 858/26

46001 Liberec III

Telefon: +42 0485340-991

Telefax: +42 0485340-988

j.zamecnik@ern.cz

Webové stránky: www.neisse-nisa-nysa.org (společné, tříjazyčné), kromě toho ale ještě existují samostatné stránky české části www.ern.cz (v češtině) a polské stránky www.euroregion-nysa.pl (v polštině). Původní německé stránky www.euroregion-neisse.de jsou přesměrovány na společné tříjazyčné.

5.2 Historie a vznik – vývoj spolupráce

V roce 1990 na základě existujících problémů v oblasti trojzemí Čech, Saska a Polska vyplynula nutnost spolupracovat na jejich řešení přes národní hranice. Ukázalo se, že půjde o komplikovaný proces, protože musí mezi sebou současně jednat na různých státních úrovních zástupci všech tří zemí. V únoru 1991 bylo dohodnuto uspořádání zakládající konference v německé Žitavě k započetí takové spolupráce. Nad "Konferencí trojzemí", která se konala 23. - 25. 5. 1991 převzali záštitu prezidenti jednotlivých států pan Václav Havel,

pan Richard v. Weizsäcker a pan Lech Wałęsa. Důležitým výsledkem tohoto setkání bylo přijetí Memoranda všemi zástupci tří zemí. To nastínilo směr dalšího vývoje. Předpokladem pro vyřešení existujících úkolů byl nejdříve rozvoj struktur pro efektivní spolupráci. V červnu 1991 byla svolána třístranná pracovní skupina, která vypracovala na základě zkušeností západoevropských pohraničních regionů s ohledem na specifické zdejší podmínky model, který je dodnes pracovním základem. Dne 21. 12. 1991 se konalo v Žitavě konstituující zasedání. Základním usnesením se stalo založení Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa, vůbec prvního euroregionu nejen v České republice ale na území bývalého „východního bloku.“

5.3 Právní postavení euroregionu

Euroregion nemá právní subjektivitu. Jedná se o dobrovolnou spolupráci tří zájmových sdružení ze všech tří stran euroregionu na základě výše uvedené rámcové dohody o spolupráci. Ta vytváří společné orgány a grémia a upravuje fungování třístranného euroregionu.

Na každé straně existuje samostatné sdružení:

- Na německé straně: Kommunalgemeinschaft EUROREGION NEISSE e.V.
- Na polské straně: Stowarzyszenie Gmin Polskich EUROREGIONU NYSA
- Na české straně: Regionální sdružení EUROREGION NISA

5.3.1 Využití ESÚS

ERN aktivně realizuje přípravné kroky k založení vlastního ESÚS – základní studie, studie využitelnosti ESÚS v ERN, pracovní návrh úmluvy a stanov.

ERN se rovněž účastní příprav „velkého“ ESÚS vznikajícího na česko-polské hranici a zahrnujícího území 2 euroregionů (Nisa, Glacensis) a 4 krajů (Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký).

5.4 Členská základna

Členství je záležitostí jednotlivých částí ERN. Členství shrnuje následující tabulka:

Tab.: Členství v národních částech Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

Strana	CZ	D	PL
Kraje (Powiaty/Kreise)	1	2	8
Obce (Gminy/Gemeinde)	135	0	44
Jiné subjekty	2	1	0
Celkem	138	3	52

Zdroj: Zpráva o činnosti ERN – prezentace na Radě ERN, Sychrov, 15.5.2010 (Ing. Jaroslav Zámečník, CSc.)

Členy české části je 135 obcí Libereckého kraje a Šluknovska (výjimku tvoří Bělá pod Bezdězem). Členem ERN je rovněž Krajská hospodářská komora Liberec, Sdružení pro Český ráj a Liberecký kraj.

Na polské straně je členem 8 okresů a 44 měst a obcí.

Na německé straně jsou členy: Landkreis Bautzen, Landkreis Görlitz, Marketinggesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH.

Území ERN zobrazuje následující mapa. Ne všechny obce z území české části jsou ale členy Euroregionu, to samé platí pro polskou část. Nicméně celistvé území pokrývají polské powiaty, které jsou již také členy euroregionu. Obdobnou analogii lze použít i pro členství Libereckého kraje v euroregionu.

Obr.: Euroregion Neisse-Nisa-Nysa

Zdroj: ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb Liberec. Euroregion Neisse-Nisa-Nysa v číslech : 2008. Liberec : Český statistický úřad, 2009. 24 s., s 5.

5.4.1 Konferenční servis, vlastní prostory

Všechna tři sdružení sídlí v pronajatých prostorech a nemají vlastní kanceláře. Rovněž nedisponují vlastními konferenčními prostory. Konference se většinou konají v pronajatých prostorách nebo v prostorách členů ERN (např. Liberecký kraj). Česká část ERN připravovala projekt na Dům Euroregionu, nicméně projekt nebyl úspěšný a realizace záměru se odkládá.

5.5 Organizační struktura a fungování euroregionu

Euroregion má tyto společné orgány (viz schéma níže):

- Rada
- Prezídium

- Sekretariát
- Pracovní skupiny – skupiny euroregionálních expertů
- Skupina tiskových mluvčích
- FORBES

Rada

Rada Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa je vrcholným orgánem ERN. Je složena ze 30 zástupců s paritním zastoupením všech tří stran – každá strana má 10 členů. Delegování národních zástupců probíhá podle vnitřních pravidel každé části. Práce Rady se řídí rámcovou dohodou²⁰ a jednacím řádem.²¹ Rada určuje (politické) priority spolupráce a definuje společné činnosti, rozhoduje o zřízení a využívání společných fondů²². Rada by měla zasedat jednou ročně, v praxi se ovšem schází méně často²³.

Prezídium

Prezídium Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa je tvořeno prezidenty (předsedy) národních částí. Součástí tzv. rozšířeného Prezídia jsou ještě tři sekretáři. Hlavním úkolem Prezídia je řídit činnost ERN v mezidobí zasedání Rady. Řídí práci sekretariátů. Prezídium se obvykle schází třikrát ročně. Jednání se řídí jednacím řádem Prezídia.²⁴

²⁰ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. *Rámcová dohoda* [online]. 2002-2009 [cit. 2009-05-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/intern/rahmenvereinbarung.pdf>>.

²¹ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. *Jednací řád Rady* [online]. 2002-2009 [cit. 2009-05-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/intern/geschaeftsordnung-rat.pdf>>.

²² Euroregion v současné době nedisponuje společným fondem. Každá část financuje svoji činnost sama. V případě společných akcí se pak využívá rotačního principu.

²³ Mezi 13. zasedání rady ve Schirgiswalde (08.10.2005) a 14. zasedáním Rady na zámku Brunów (30.11.2007) uběhly přes 2 roky.

²⁴ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. *Jednací řád Prezídia* [online]. 2002-2009 [cit. 2009-05-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/intern/geschaeftsordnung-praesidium.pdf>>.

Společný sekretariát

Společný sekretariát je správním a koordinačním orgánem. Skládá se ze tří sekretářů národních částí. Formálním sídlem společného sekretariátu je Liberec, nicméně reálnou práci odvádí sekretariáty národních částí. Sekretáři se pravidelně schází na koordinačních schůzkách. „Mezi sebou komunikují zpravidla jednou za 14 dní.“²⁵ Sekretariát koordinuje činnost všech orgánů a grémií. I pro jednání Sekretariátu existuje jednací řád,²⁶ podle kterého by se měli sekretáři scházet každý týden a k přijetí usnesení stačí prostá většina. Jednání nejsou většinou vedena takto formálně a jsou zpravidla založena na osobních vztazích.

Skupiny expertů

Odborná spolupráce se odehrává hlavně ve skupinách euroregionálních expertů (EUREX). Ty slouží k setkávání odborníků, k výměně zkušeností, ke koordinaci aktivit a někdy i ke společným projektům. Počet členů i aktivita samotných skupin se liší podle témat. Pro práci skupin rovněž existuje jednací řád.²⁷

V Euroregionu pracují následující skupiny expertů:

- Rovnost šancí
- Silniční doprava
- Železniční doprava
- Hospodářství
- Cestovní ruch
- Cykloturistika
- Čistá Nisa
- Lesy
- Krizový management
- Veřejné zdraví

²⁵ MICHL, Petr. Evropeizace přeshraniční spolupráce v ČR : Příklad vybraných euroregionálních struktur. [s.l.], 2008. 112 s. Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Vít Hloušek, Ph.D., s. 57.

²⁶ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Jednací řád Sekretariátu [online]. 2002-2009 [cit. 2009-05-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/intern/geschaeftsordnung-gem-sekretariat.pdf>>.

²⁷ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. Jednací řád euroregionálních skupin expertů (EUREX) [online]. 2002-2009 [cit. 2009-05-29]. Dostupný z WWW: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/fileadmin/documents/intern/GO_EUREX.pdf>.

- Zdravotnická záchranná služba
- Památky
- Knihovny
- Statistika
- Historie
- Školství

Většina těchto skupin funguje dobře, tzn. že v nich dochází k výměně informací a ke koordinaci aktivit zúčastněných subjektů. Některé skupiny generují vlastní projekty,²⁸ některé naopak byly existujícím projektem iniciovány.²⁹ Některé pracovní skupiny, jako jsou Hospodářství, Kultura a Cestovní ruch, mají tak široký záběr, že je těžké zajistit jejich systematickou činnost. To ale neznamená, že by spolupráce v těchto oblastech stagnovala, nicméně probíhá spíše na základě užších vazeb a kontaktů mezi jednotlivými subjekty v euroregionu (např. hospodářskými komorami) než na platformě pracovní skupiny.

E-Konvent

„Euroregionální konvent je neformální fórum. Slouží k nejširší výměně informací, výkladu a předávání témat, důležitých pro euroregionální oblast, mezi komunálními špičkovými politiky a poslanci z Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa na evropské, národní a regionální úrovni.“³⁰ Vytvoření tohoto grémia inicioval sekretariát německé strany a jeho fungování se zatím příliš neosvědčilo. Od roku 2006 se E-Konvent nekonal, tento orgán byl proto na zasedání třístranné Rady ERN v květnu 2010 na Sychrově zrušen.

FOR-BE-S

Hlavním cílem fóra bezpečnosti pro oblast Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa je koordinace spolupráce a výměna informací národních a trojnárodních, komunálních a jiných grémií, existujících za účelem udržování a zvýšení bezpečnosti a pořádku.

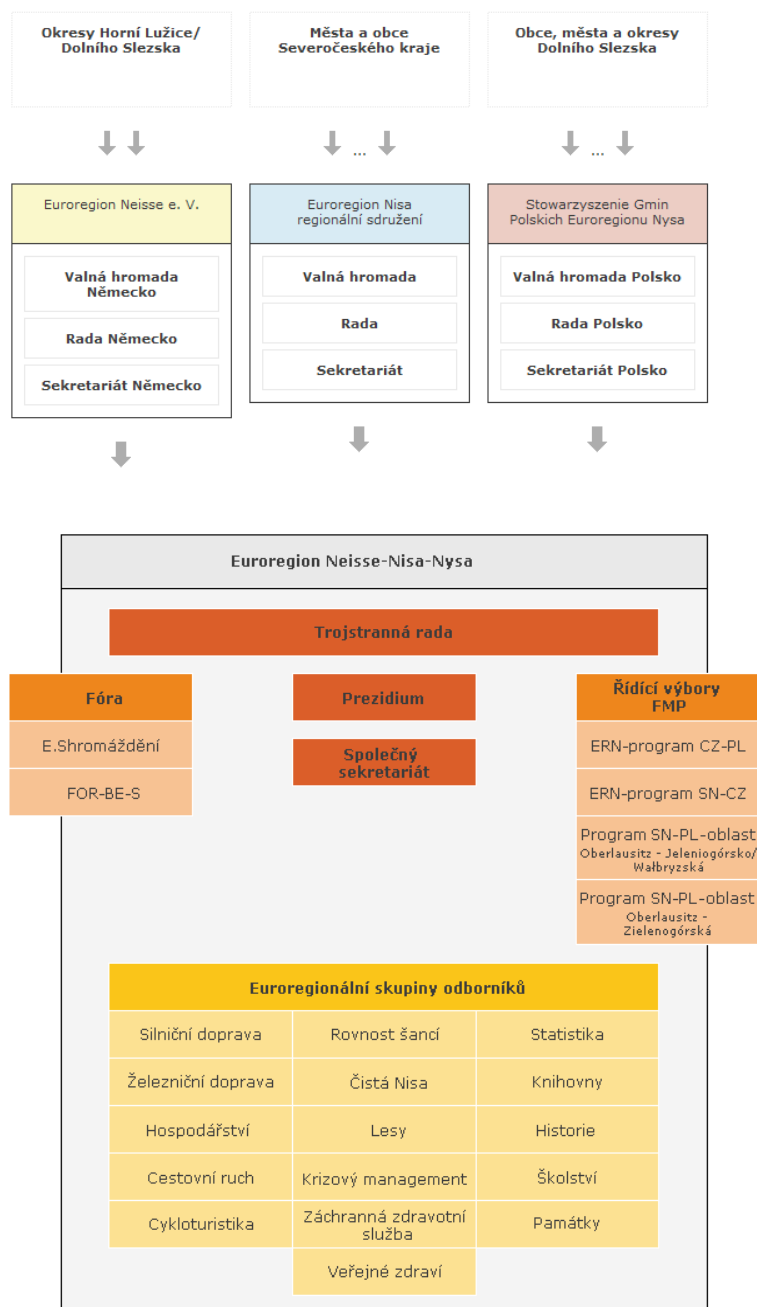
²⁸ Pracovní skupina Železniční doprava iniciovala projekt obnovy tratě Harrachov – Szklarska Poręba.

²⁹ Pracovní skupina Zdravotnická záchranná služba.

³⁰ Euroregion Neisse-Nisa-Nysa. *E-Konvent* [online]. 2002-2009 [cit. 2009-05-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=271&L=1>>.

Organizační schéma euroregionu je znázorněno na následujícím obrázku:

Obr.: Organizační schéma Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa

Zdroj: www.neisse-nisa-nysa.org.

Formálně existuje rovněž skupina tiskových mluvčích, tak ovšem není příliš aktivní. Uvažuje se o jejím obnovení.

5.6 Aktivity euroregionu

Euroregion rozvíjí svoje aktivity ve dvou základních oblastech a to správy a administrace Fondů malých projektů a podpory přeshraniční informační výměny a koordinace v mnoha odborných oblastech v rámci pracovních skupin ERN (skupin euroregionálních expertů EUREX). Různé části jsou pak ještě různě aktivní v dalších činnostech jako je příprava a realizace vlastních projektů či asistence s projektovou přípravou (nejen do programů přeshraniční spolupráce). Jednoznačně neaktivnější je v tomto ohledu česká část euroregionu, která nabízí členským obcím služby v oblasti projektového poradenství a přípravy projektových žádostí a to nejen v programech přeshraniční spolupráce. Rovněž realizuje (koordinuje) vlastní projekty pro členské obce (např. nákup hasičských vozů).

Činnosti Sekretariátu české části ERN jsou rozděleny do následujících kategorií:³¹

- Činnosti standardní: ty jsou financovány částečně z příspěvků ERN. Sem spadá hlavně činnost sekretáře ERN, příprava materiálů pro zasedání národních i třístranných grémií ERN a koordinace činnosti těchto grémií, vydávání tiskových zpráv, fungování sekretariátu, účast na akcích, webové stránky euroregionu, koordinace pracovních skupin, realizace vlastních projektů, atd.
- Činnost sekretariátu Fondů malých projektů: ta je financována samostatně mimo členské příspěvky a zahrnuje všechny činnosti spojené s fungováním sekretariátu Fondu malých projektů (konzultace s žadateli, publicita programu, kontrola a monitoring projektů, vedení účetnictví, vyúčtování, příprava zpráv atd.).
- Činnosti nadstandardní a mimořádné: ty jsou rozvíjeny na základě vlastní aktivity a generují příjmy, které pokrývají náklady či dokonce generují zisk (činnost ACEP - Asistenčního centra partnerství). Jedná se o iniciaci a přípravu projektů do programů přeshraniční spolupráce, přípravu strategií a koncepcí, zpracování žádostí a studií proveditelnosti apod.

³¹ Zpráva o činnosti ERN za rok 2008 prezentovaná na Valné hromadě členů regionálního sdružení Euroregionu Nisa dne 24.4.2009 v Liberci.

5.7 Financování

Základním zdrojem příjmů euroregionu jsou členské příspěvky. Ty v současné době platí členské obce ve výši 3 Kč/obyvatele.³² Výše ročního příjmu euroregionu z členských příspěvků tak činí 1 750 000 Kč.

Euroregion Nisa (česká část) se zabývá rovněž hospodářskou činností, především přípravou projektových žádostí. Z této činnosti má dosažený roční příjem ve výši 2 600 000 Kč. Pět zaměstnanců je placeno z administrace Fondu malých projektů. Kromě toho disponuje Euroregion Nisa (česká část) finanční rezervou ve výši 4 600 000 Kč (jedná se především o příjem z prodeje podílu ERN v Agentuře regionálního rozvoje Libereckému kraji).

Tab.: Rozpočet jednotlivých částí ERN (v EUR)

Strana ERN	CZ	D	PL
Roční příjmy (EUR)	98.500	212.000	123.700

Zdroj: Zpráva o činnosti ERN – prezentace na Radě ERN, Sychrov, 15.5.2010 (Ing. Jaroslav Zámečník, CSc.)

5.8 Projekty euroregionu

Euroregion Nisa (česká část) se snaží tzv. „rozmnožit“ disponibilní finanční prostředky tím, že je používá jako vlastní podíly pro evropské projekty. V období let 2005-2008 realizoval ERN 17 realizovaných malých vlastních projektů z FMP (v celkové hodnotě 4,68 mil. Kč).

Co se týče „velkých projektů“ spravuje ERN 2 Fondy malých projektů:

- FMP česko-saský program v hodnotě 26,74 mil. Kč (cca 1 mil. EUR)
- Fond mikroprojektů (česko-polský program) v hodnotě 172,2 mil. Kč (cca 6,88 mil. EUR).

³² Od roku 2009 bude členský příspěvek činit 5 Kč/obyvatele. Příjem z členských příspěvků se tedy očekává ve výši 2 300 000 Kč.

V současné době realizuje Euroregion tyto projekty:

- Systém odvracení ohrožení a poskytování pomoci v Euroregionu Nisa – celkové náklady 120.000 EUR.
- Strategie rozvoje Euroregionu Nisa (CZ-PL)- celkové náklady 260.000 EUR.
- Poznej svého souseda (CZ-PL) – celkové náklady 320.000 EUR.

Vedle těchto velkých projektů realizuje ERN následující malé projekty v celkové hodnotě cca 164.000 EUR:

- Konference Doprava
- Konference „Euroregion Nisa 2010 – 2014“
- Kompendium Euroregionu 2004 - 2006
- Euroregion Neisse-Nisa-Nysa: Fakta a vize 2010
- Publikace o Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa
- Euroregionální Periskop - Sasko
- Založení společného právního subjektu
- Konference FORBES
- Využití příkladů nejlepší praxe přeshraniční spolupráce pro ERN
- CENA ERN 2010

5.9 Personální zajištění fungování euroregionu

Na Sekretariátu české části ERN jsou zřízeny následující pozice:

- Sekretář Euroregionu Nisa;
- pracovník ERN;
- 2 projektoví manažeři ACEP;
- 5 pracovníků Fondu malých projektů.

Externě spolupracoval se Sekretariátem rovněž:

- koordinátor pracovních skupin;
- projektový manažer.

Tab.: Počet pracovníků sekretariátů jednotlivých stran ERN

Strana	CZ	D	PL
Celkem	9	8	12
Placení z členských příspěvků	1	2	5
Další pracovníci	1	0	0

Zdroj: Zpráva o činnosti ERN – prezentace na Radě ERN, Sychrov, 15.5.2010 (Ing. Jaroslav Zámečník, CSc.)

5.10 Role Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa v programech přeshraniční spolupráce

Euroregion hraje vedoucí úlohu v implementaci Fondu malých projektů v rámci programů přeshraniční spolupráce cíle EÚS. Vystupuje jako správce i jako administrátor tohoto fondu. Tím, že se do území promítají 3 programy (česko-saský, česko-polský a sasko-polský), administruje euroregion 4 Fondy malých projektů (3 základní pro území ERN a vzhledem k prolínání hranic se sousedním sasko-polským euroregionem Spree-Neisse-Bohr jeden dodatečný právě ve spolupráci s tímto euroregionem). Pro každý FMP existuje desetičlenný Řídící výbor, ve kterém jsou schvalovány projekty. Každá s příslušných stran do něj deleguje svých 5 zástupců³³. Tito členové Řídícího výboru hodnotí projekty buď sami či využívají přehodnocení Sekretariáty ERN. Dále ovšem existuje oddělené financování a alokace dle národních částí. ERN rovněž deleguje za každou příslušnou stranu jednoho zástupce do Monitorovacího výboru programu.

³³ Česká strana (Rada) deleguje do Řídícího výboru vždy 5 zástupců přičemž jeden z nich je vždy zástupce Libereckého kraje.

6 Komparace Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa s euroregiony na belgicko-nizozemsko-německé hranici - shrnutí

V této části studie porovnáme Euroregion Neisse-Nisa-Nysa s popsanými euroregiony na belgicko-nizozemsko-německé hranici s cílem vyzdvihnout jejich klíčové kvalitativní vlastnosti, které mohou sloužit jako inspirace pro Euroregion Neisse-Nisa-Nysa.

6.1 Dvoustrannost vs. třístrannost

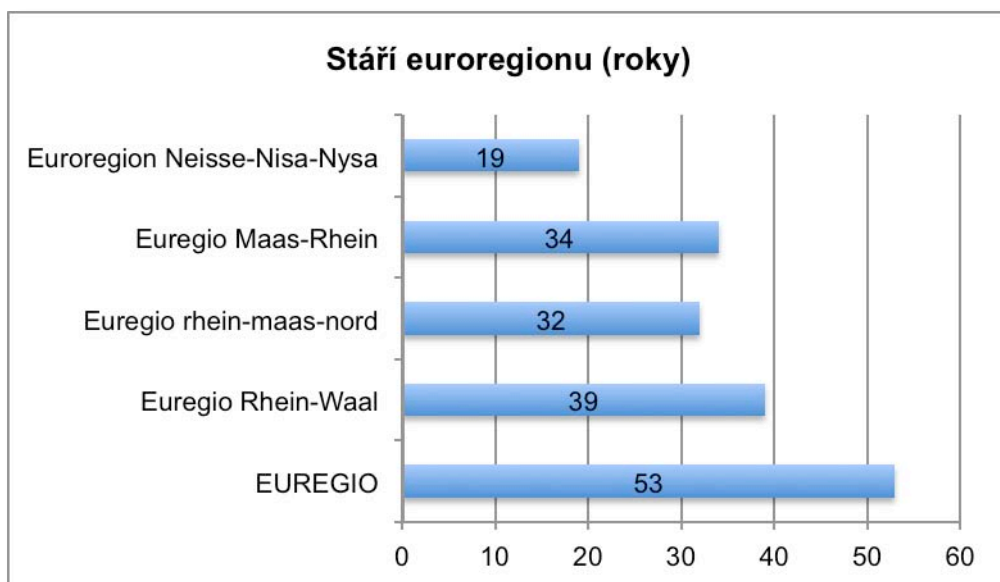
Hlavním rozdílem je skutečnost, že Euroregion Neisse-Nisa-Nysa a Euregio Maas Rhein jsou třístrannými euroregiony zatímco EUREGIO, Euregio Rhein-Waal a euregio rhein-maas-nord jsou pouze dvoustrannými.

Tato skutečnost hraje velmi výraznou roli především v nacházení konsenzu v běžném fungování euroregionu i pro přechod ke společnému právnímu subjektu. I když je daleko těžší nacházet konsensus v třístranném euroregionu (především v oblasti identifikace rozvojových priorit a schvalování přeshraničních projektů), může být pro ERN vzorem Euregio Maas-Rhein. Co se týče národního pohledu, jedná se o třístranný euroregion, ale de facto se skládá z 5 partnerů. Důležitým posunem v kvalitě spolupráce byl pro EMR přechod z volného pracovního společenství (tím byl EMR od roku 1976) na společný právní subjekt v roce 2001. Je zajímavé sledovat institucionální vývoj tohoto euroregionu. I když ve vizi ERM vytvořené v roce 2007 bylo identifikováno 7 tematických oblastí spolupráce a uvedeno, že bude jeden ředitel, trvalo 2 roky, než byl tento post obsazen (2009). Rovněž samotný koncept byl vypracován za 3 měsíce, ale jeho schválení trvalo 9 měsíců. Byla zachována předsednická role, které se přesouvá každá 3 roky na jednoho z partnerů. V únoru 2010 byla odsouhlasena strukturální reforma a následné vypracování společné rozvojové strategie. Ze zkušeností EMR vyplývá, že Euroregion Neisse-Nisa-Nysa se svým cílem vytvořit jeden společný právní subjekt a společnou rozvojovou strategii se ubírá správným směrem, i když přerod v opravdu jeden subjekt s jednotným řízením (např. s jedním sekretářem) jako je tomu u zbývajících 3 euroregionů na nizozemsko-německé hranici bude pravděpodobně nelehký a postupný (skrze institucionální mezikroky). Tím spíše, že ERN nedisponuje vlastním programem přeshraniční spolupráce, který „nutí“ partnery k užší spolupráci.

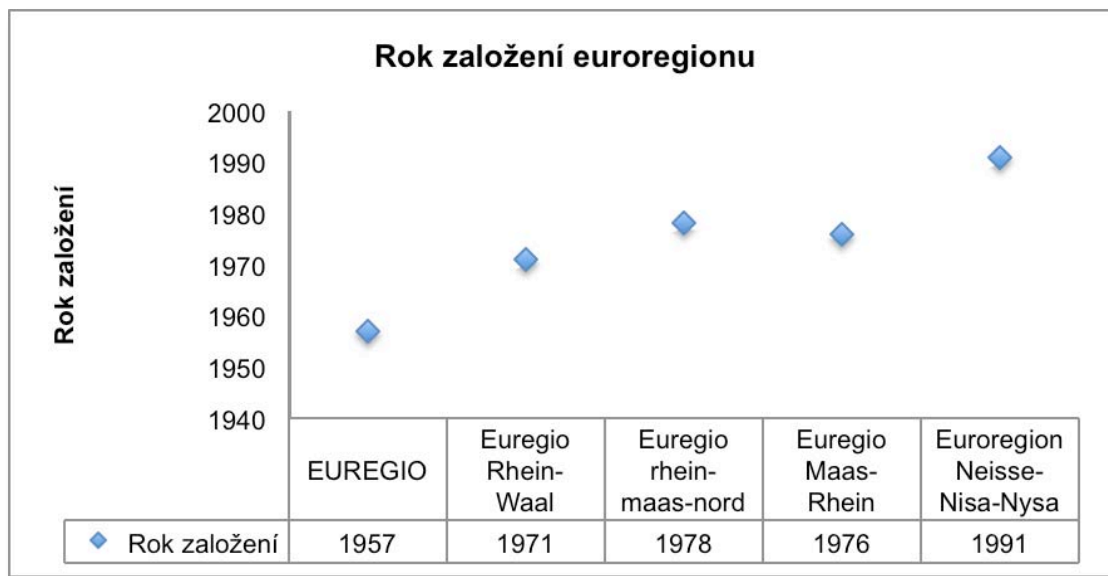
6.2 Stáří euroregionů

Cílem srovnávací analýzy bylo porovnat Euroregion Neisse-Nisa-Nysa s euroregiony na hranicích, kde má přeshraniční spolupráce nejdelší hranici. Pokud se tedy podíváme na stáří euroregionů, zjistíme, že ERN se svou 19 letou tradicí je o 13 let mladší než nejmladší z euroregionů - rhein-maas-nord, o 15 let v porovnání s EMR. Euregio Rhein-Waal bude příští rok (v rok 20. výročí založení ERN) přesně 2x starší (oslaví 40 let své existence). Samozřejmě srovnání s nejstarším euroregionem v Evropě ukazuje, že v době založení ERN již EUREGIO fungovalo 34 let. Z tohoto pohledu může být tedy pro ERN velmi cenné čerpat z dlouholetých zkušeností těchto euroregionů a inspirovat se jejich vývojem i současnými aktivitami.

Obr.: Stáří srovnávaných euroregionů

Obr.: Stáří srovnávaných euroregionů

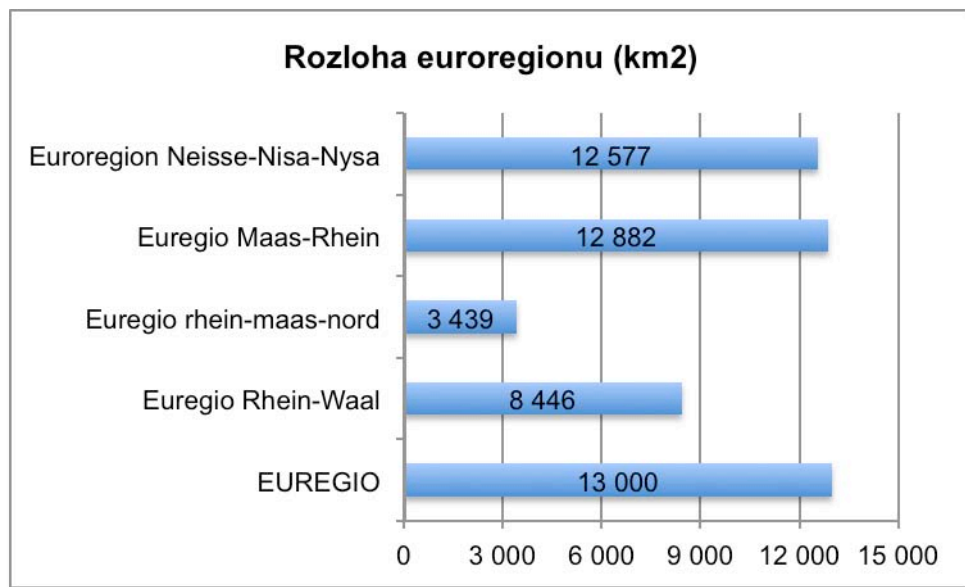

6.3 Velikost euroregionů

Rozloha

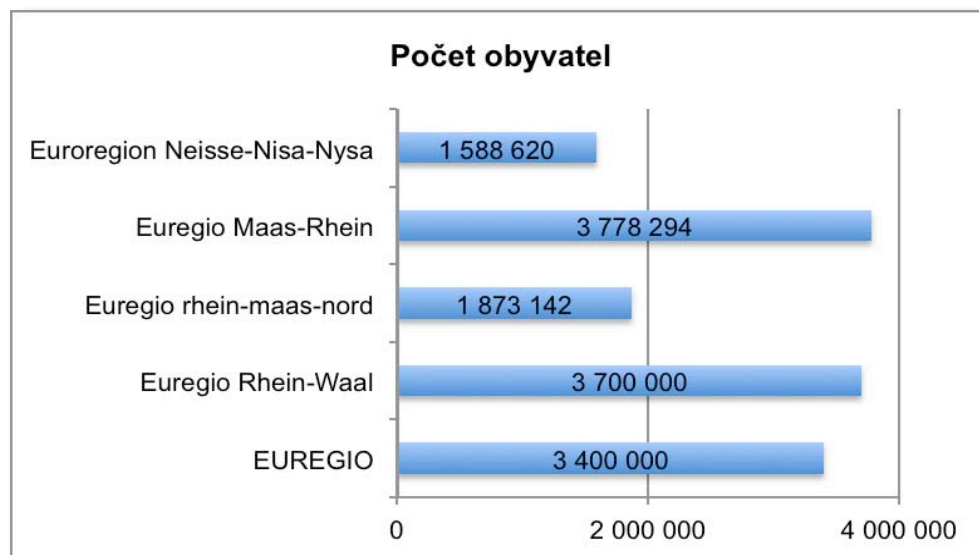
Co se týče rozlohy území, které euroregiony zaujímají, dá se říci, že je Euroregion Neisse-Nisa-Nysa se svými 12,5 tisíci km² srovnatelný s euroregionem Maas-Rhein i EUREGIEM. Euregio rhein-maas-nord naproti tomu zaujímá téměř třikrát menší rozlohu (3,4 tis. km²). Na menším území rovněž vyvíjí své aktivity Euregio Rhein-Waal. Viz následující graf.

Obr.: Rozloha srovnávaných euroregionů

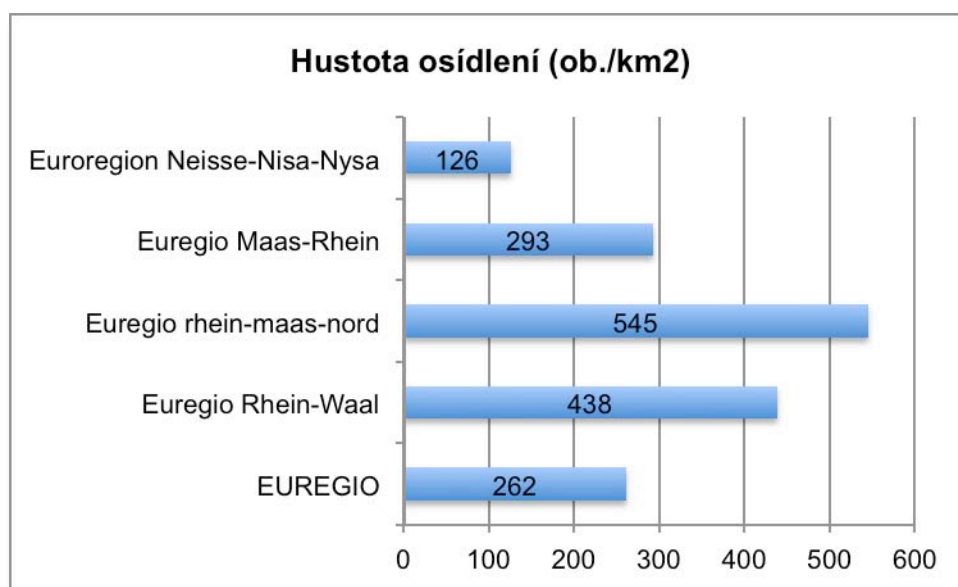
Pokud se ale podíváme na počet obyvatel jednotlivých euroregionů, zjistíme, že jich žije nejméně na území ERN. Většina euroregionů vykazuje více než dvojnásobný počet obyvatel. Jediný euroregion se srovnatelným počtem obyvatel je rozlohou třetinový rhein-maas-nord. Srovnávané euroregiony tedy rozvíjí svoje aktivity pro mnohem větší skupiny obyvatel.

Obr.: Počet obyvatel srovnávaných euroregionů

Z výše uvedeného vyplývá, že euroregiony v belgicko-nizozemsko-německém pohraničí pracují v hustěji osídleném území než ERN. Následující graf porovnává hustotu osídlení:

Obr.: Hustota osídlení srovnávaných euroregionů

Aktivity euroregionů jsou tedy koncentrovanější a mohou mít vliv na větší počet obyvatel. Velký počet obyvatel žijících na území uvedených euroregionů je rovněž jedním z faktorů ovlivňující silné postavení těchto euroregionů v implementaci programů přeshraniční spolupráce.

6.4 Webové stránky

Všechny porovnávané euroregiony mají jedny webové stránky. Někdy používají euroregiony různé odkazy (s příponou dané země), ale ta je vždy přesměrována na společnou vícejazyčnou webovou prezentaci (ERW, erm).

Webové prezentace jsou přehledné a jednoduché. Nejprehlednější jsou dle mého názoru stránky Euregia Rhein-Waal, kde je v dolní části umístěna i přehledná navigace. ERW rovněž umožňuje zájemcům odebírat novinky pomocí RSS kanálu. Stránky EMR zase obsahují zajímavá informační videa.

Všechny stránky jsou v jazycích partnerských zemí, některé euroregiony k tomu mají i anglickou verzi stránek (obvykle jednodušší – bez novinek). To jim umožňuje dělit se o své zkušenosti a navazovat spolupráci s daleko větším počtem partnerů (ERW realizuje projekt z INTERREGU B).

ERN má společnou webovou prezentaci na stránkách www.neisse-nisa-nysa.org. Nicméně existují i národní české a polské stránky, které vyhovují těmto stranám lépe. Bylo by vhodné uzpůsobit společné stránky tak, aby vyhovovaly potřebám všech stran a ERN působil na venek jednotně. Rovněž struktura stránek působí složitěji než je tomu u porovnávaných euroregionů.

6.5 Právní postavení

Zásadní rozdíl je v právním postavení euroregionů. Všechny dotčené euroregiony mají právní subjektivitu (registrované sdružení - e.V., zájmové sdružení (zweckverband) či stichting), zatímco Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je typickým modelem tzv. „dvojčat“, v tomto případě „trojčat“, kde na každé straně existuje sdružení s právní subjektivitou a euroregion je založen na základě kooperační dohody mezi těmito sdruženími. Ta ovšem nezakládá nový právní subjekt. Tento aspekt má významný vliv na organizační strukturu i samotné fungování euroregionu.

Společný subjekt a společné řízení euroregionu (sekretariát) má významný vliv na kvalitu spolupráce. Při rozhovorech s řediteli euroregionů bylo několikrát zdůrazněno, že opravdový rozvoj spolupráce a zvýšení kvality fungování euroregionu nastalo až s vytvořením společného právního subjektu s jedním ředitelem (sekretářem).

To, že jsou dotčené euroregiony jedním právním subjektem, rovněž posiluje jejich postavení vůči regionálním a národním orgánům i vytváří větší důvěryhodnost u členských obcí. Rovněž to přispívá k obhájení jejich role v implementaci programů přeshraniční spolupráce, jelikož se jedná o opravdu společné přeshraniční struktury (de facto i de jure).

6.6 Využití ESÚS

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa si stanovil cíl vytvořit společný právní subjekt již v roce 2004 a v současné době realizuje přípravné kroky k založení evropského seskupení pro územní spolupráci³⁴. Vzhledem k tomu, že porovnávané euroregiony již mají formu společného právního subjektu, nespátřují ve využití ESÚS velkou přidanou hodnotu. Při rozhovorech

³⁴ Jednotlivá sdružení na každé straně mají do konce roku schválit účast v ESÚS ve vlastních orgánech. Česká strana (Euroregion Nisa, regionální sdružení) již tuto účast schválilo v Radě ERN dne 15.10.2010.

ředitelé zmínili fakt, že pokud by byly v situaci ERN, kdy ESÚS představuje jedinou možnost, jak společný subjekt založit, určitě by o něj usilovali.

Jediným euroregionem, který o využití ESÚS uvažuje, je třístranný EMR. Přidanou hodnotu spatřuje v následujících skutečnostech:

- jedná se o těsnější strukturu s jasně definovanými cíli - spolupráce v rámci takového právního subjektu by byla více závazná,
- jedná se o struktury stejného charakteru - jsou tedy lehce srovnatelné v celé Evropě, mohou vyvíjet společné lobby, vyměňovat si zkušenosti a nápady jak zlepšit své fungování,
- jedná se o nový instrument.

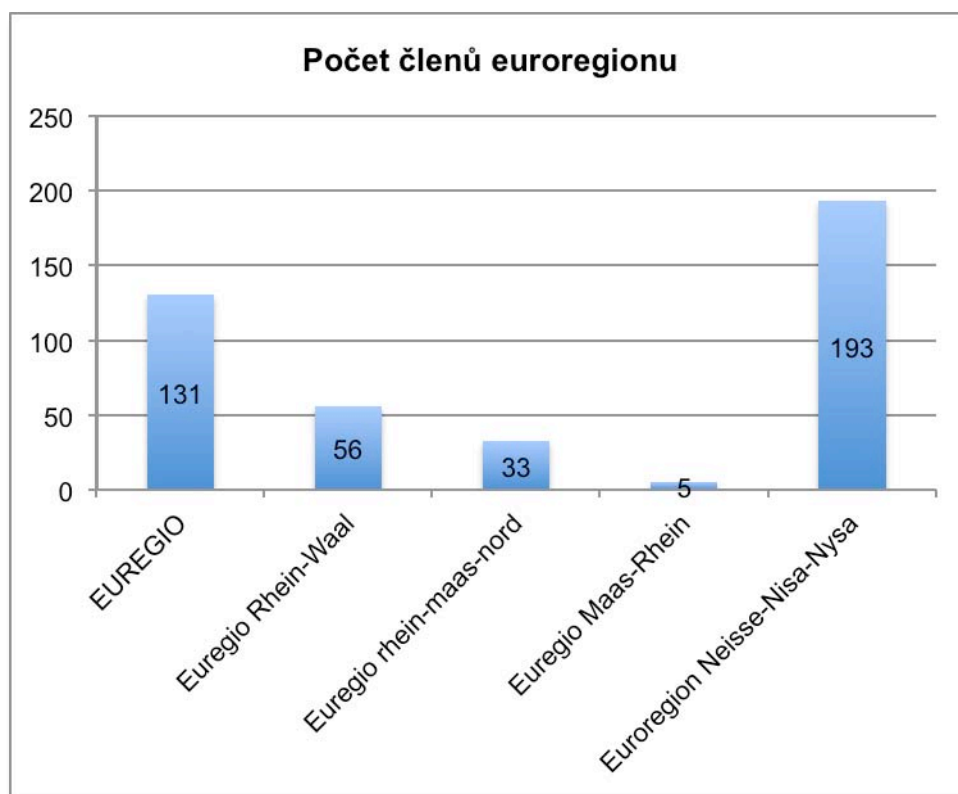
Zástupci euroregionů rovněž vidí možné využití ESÚS jako řídicí struktury programu přeshraniční spolupráce. ERN by mohl spolupracovat s EMR na výměně zkušeností s přípravou a případným následným fungováním ESÚS. Rovněž může čerpat cenné zkušenosti v oblasti společných struktur od dalších euroregionů. I když mají jinou právní formu, mají dlouholeté zkušenosti s přechodem na společný právní subjekt a společné řídicí i administrativní struktury a jejich fungováním.

6.7 Členství v euroregionu

Rozdíly existují i v otázce členství. Členské obce, okresy a další subjekty jsou členy Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa pouze zprostředkovaně přes jednotlivá národní sdružení – to znamená, že členství v euroregionu je „vnitřní otázkou“ každé strany (resp. každého sdružení). ERN jako takový má v podstatě jen tři členy a to jednotlivá sdružení na každé straně hranice. Tato úroveň v euregiu rhein-maas-nord, Rhein-Waal či v EUREGIU vůbec neexistuje. Jednotlivé obce, okresy a další subjekty jsou přímo členy přeshraničního sdružení a na národní straně nejsou nijak organizovány.

EMR je v tomto směru odlišný. Jeho členy jsou zástupci regionální úrovně (přímo provincie). Výjimku tvoří německá strana, kde je členem EMR registrované sdružení. Pokud bychom uvažovali o členech národních částí jako členech ERN, vypadalo by srovnání počtu členů následovně:

Obr.: Počet členů srovnávaných euroregionů

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa má více členů, než ostatní euroregiony, což je dáno především existencí velkého množství menších obcí na české straně. Takové množství členů na jedné straně euroregionu je unikátní i v evropském srovnání. Vzhledem k odlišné struktuře členské základy na polské a německé straně ERN, se jeví zvolené zprostředkované členství skrze regionální sdružení jako vhodné řešení. To se týká i budoucího členství v evropském seskupení pro územní spolupráci, kde se uvažuje o analogické (dvoustupňové) struktuře členství. Pokud bychom srovnávali faktické členství v Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (3 členové), byl by se svým počtem členů srovnatelný s Euregiem Maas-Rhein (5 členů).

Mezi členy euroregionů nalezneme kromě obcí a okresů rovněž hospodářské komory (podobně jako je Krajská hospodářská komora Liberec členem ERN). Členství v ERN co do druhu subjektů je širší. Členy ERN jsou na české straně i Sdružení pro Český ráj a na německé straně je navíc členem Marketinggesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH (obě organizace jsou aktivní především v rozvoji cestovního ruchu). Takovéto organizace jsou spíše členy pracovních skupin či tematických networků než přímo členy euroregionů na belgicko-nizozemsko-německé hranici.

6.8 Konferenční servis, vlastní prostory

Většina euroregionů sídlí ve vlastních prostorách (v případě EUREGIA vybudovaných a následně rozšířených za podpory INTERREGu). EMR sídlí zase u jednoho z partnerů – většinou toho, který má v EMR předsednickou roli.

Zajímalo nás rovněž, zda euroregiony disponují konferenčními prostory, které by poskytovaly svým členům či dalším subjektům zapojeným do přeshraniční spolupráce. Z dotčených euroregionů je tomu tak u EUREGIA, které provozuje přeshraniční konferenční centrum (EUREGIO Tagungszentrum). To je zdarma k dispozici členům a dalším subjektům z euroregionu pro konference a semináře v oblasti přeshraniční spolupráce. I když si EUREGIO musí centrum pronajímat a hradit s tím spojené poměrně vysoké náklady, přesto EUREGIO považuje tuto službu za důležitou. Druhým euroregionem, který dokonce vybudoval nové vlastní konferenční centrum je Euregio Rhein-Waal. Euregio Forum bylo postaveno v roce 2005 a částečně financováno z programu INTERREG IIIA. Celkové náklady činily 1,5 mil. EUR.

Euregio Maas-Rhein na druhou stranu nevlastní žádné prostory a pro akce využívá konferenční prostory partnerských regionů. Z tohoto pohledu by se dalo říci, že vlastní prostory mají euroregiony s delší zkušeností fungování společného subjektu se společným sekretariátem a jedním vedením.

Z výše uvedeného vyplývá, že snaha české části ERN vybudovat „dům euroregionu“ není z pohledu starších euroregionů ničím neobvyklým a že i tyto záměry lze financovat z programů přeshraniční spolupráce. Ze zkušenosti se ovšem doporučuje realizovat takový projekt hned na začátku programovacího období, kdy ještě existuje dostatek prostředků v programu a projekt nebude vzbuzovat negativní reakce ostatních subjektů. Projekt bude nabývat na důležitosti s postupem transformace ERN na jeden právní subjekt (kdy se bude jednat o opravdu společné prostory)³⁵.

6.9 Organizační struktura a fungování

Výše uvedený rozdíl v právním postavení porovnávaných euroregionů a ERN má zásadní vliv na jejich organizační strukturu. U euroregionů na belgicko-nizozemsko-německé hranici

³⁵ Vytvoření ESÚS by mohlo být významným krokem tímto směrem.

neexistují žádné orgány na národní úrovni, jež hrají u Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa naopak velmi důležitou roli např. ve vztahu k hospodaření.

Pokud srovnáváme pouze společné orgány, je nejvyšším orgánem ERN Rada, která se skládá pouze z vybraných zástupců 3 sdružení. Podobným orgánem je představenstvo u EMR. Nejvyšším orgánem ostatních euroregionů je orgán, ve kterém jsou zastoupeni všichni členové³⁶. U srovnávaných euroregionů existuje ještě jakési širší vedení – představenstvo. Často je orgánem, který politicky řídí fungování euroregionů, někdy i schvaluje projekty. V tomto ohledu existuje větší angažovanost politiků v řízení euroregionů (především v erm).³⁶

Pokud se jedná o zvláštní orgány jsou jimi pracovní skupina PR u erm či euroregionální hospodářská a sociální rada v EMR, která poskytuje platformu pro spolupráci zaměstnanecký a zaměstnavatelských svazů všech tří zemí. Zajímavostí je rovněž silné postavení jednatele v EUREGIU (vystupuje jako statutární zástupce EUREGIA).

Největší rozdíl je ve výkonném orgánu – sekretariátu. Zatímco v ERN existují 3 sekretariáty a společný sekretariát je čistě formální záležitostí, u euroregionů na belgicko-nizozemsko-německé hranici existuje jen jeden společný sekretariát se společným personálem. Je to dáno vyšším stádiem spolupráce (integrace) – euroregiony mají právní subjektivitu. V těchto sekretariátech působí společný personál. Pracovníci pocházejí ze z každé ze zemí. Euroregiony na nizozemsko-německé hranici jsou v tomto ohledu dále než třístranný EMR. Tam je doposud sekretariát velmi malý (pokud nepočítáme pracovníky spravující vlastní interregový program) a v každém z partnerských regionů ještě pracuje jedna kontaktní osoba. To by v budoucnu mohlo být modelem, který by mohl být použit v ERN jako další vývojová etapa. Tím, že se uvažuje o zachování stávajících sdružení a zprostředkovaném členství v ESÚS, byla by struktura sekretariátu EMR pravděpodobně nejvhodnějším modelem.

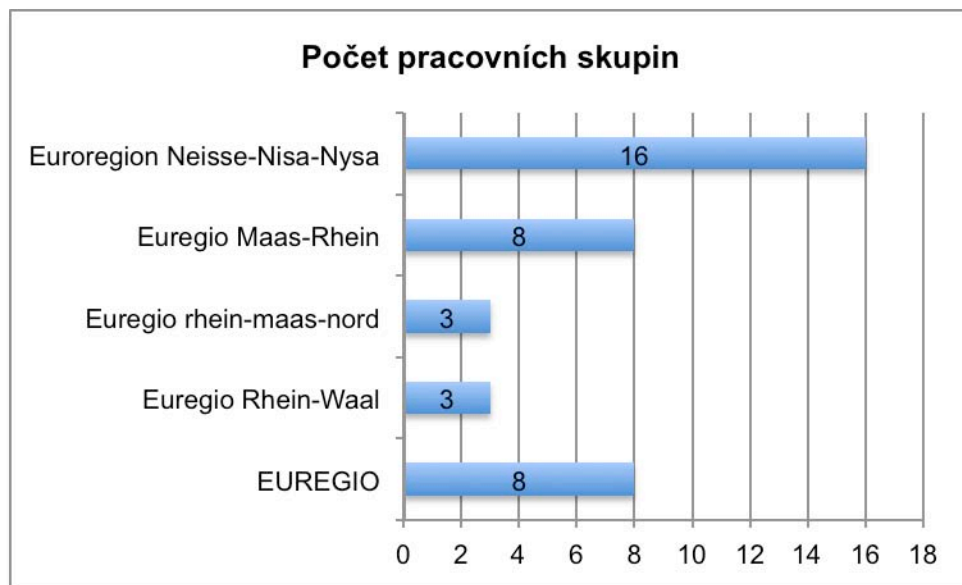
6.10 Pracovní skupiny, výbory

Velké a zajímavé rozdíly existují v počtu, zaměření a fungování pracovních skupin resp. výborů.

³⁶ Valná hromada v případě EUREGIA a erm. Rada v případě ERW (i když jde o stejný název, jako u společné rady ERN, v radě EMR jsou zastoupeni všichni členové euroregionu).

Co se týče počtu pracovních skupin, stojí na jedné straně Euregio Maas-Rhein a EUREGIO s osmi pracovními skupinami, které jsou změřeny na konkrétnější oblasti spolupráce a na druhé straně pak Euregio Rhein-Waal a rhein-maas-nord, ve kterých pracují pouze 3 pracovní skupiny. Euroregion Neisse-Nisa-Nysa má 16 pracovních skupin, což je nesrovnatelně více. Otázkou tedy je, zda je tento počet pracovních skupin udržitelný a přínosný. Nicméně i v EMR existují vedle standardních 8 pracovních skupin i dočasné výbory pro řešení aktuálních témat.

Obr.: Počet pracovních skupin srovnávaných euroregionů

Zajímavé rozdíly jsou i v obsazení pracovních skupin. V euroregionech s menším počtem pracovních skupin (Euregio Rhein-Waal a rhein-maas-nord) jsou jejich členy přímo zástupci členů euroregionů (obcí, okresů a komor). V euroregionech s větším počtem skupin (Euregio Maas-Rhein a EUREGIO) pracují ve skupinách zástupci zainteresovaných subjektů dané oblasti.

Co se týče zaměření pracovních skupin stojí za povšimnutí následující témata, která nejsou řešena v pracovních skupinách ERN:

- Udržitelný rozvoj.
- Politika zaměstnanosti.
- Klima.

Velkým rozdílem v roli pracovních skupin je skutečnost, že pracovní skupiny všech porovnávaných euroregionů hrají důležitou roli v posuzování přeshraničních projektů (INTERREG IVA). To jim dodává velkou vážnost. Někdy to ale může omezovat „klasickou“

roli skupin: výměnu zkušeností, rozvoj spolupráce, nacházení řešení společných problémů či přípravu společných aktivit.

6.11 Aktivita

Pokud se pokusíme porovnat velmi obsáhlé a různorodé pole působnosti euroregionů, lze upozorovat následující skutečnosti:

- Všechny euroregiony (vč. ERN) jsou zapojeny do implementace programů přeshraniční spolupráce. Toto zapojení je ale intenzivnější u euroregionů na nizozemsko-německé hranici, kde tyto euroregiony mají ve svém programu nesrovnatelně větší váhu. EMR má dokonce svůj vlastní program. V tomto ohledu by ERN mohl usilovat o posílení své role.
- Aktivity euroregionů na belgicko-nizozemsko-německé hranici jsou více zaměřeny na každodenní problémy občanů spojené s životem v pohraničí. Velmi důležitou aktivitou těchto euroregionů je poradenství pro občany. Zde se otvírá prostor pro nové aktivity ERN.
- Tyto euroregiony se rovněž intenzivně zabývají podporou hospodářského rozvoje a spolupráce a vyvíjejí v tomto ohledu mnoho konkrétních aktivit. I když i v ERN existuje pracovní skupina hospodářství, je její záběr velmi omezený (činnost kontaktních center a cena za inovace). Existuje tedy značný prostor pro rozvoj spolupráce v této oblasti.
- Další oblastí, která je společná pro tyto euroregiony je oblast zdravotnictví – a to ne z pohledu spolupráce záchranářů (jak je tomu v případě ERN), ale z pohledu občanů (poskytování zdravotnických služeb, otázka pojištění apod.). Euroregiony dokonce realizují vlastní projekt zaměřený na tuto oblast. I tyto aktivity mohou být pro ERN inspirací.
- ERN na rozdíl od euroregionů na belgicko-nizozemsko-německé hranici vyvíjí poměrně ve velkém rozsahu nadstandardní činnosti, které dokonce generují zisk (příprava projektových žádostí, studie proveditelnosti atd.). Toto se ale týká pouze české části ERN.
- Euroregiony na nizozemsko-německé hranici rovněž spravují fondy na podporu spolupráce v sociální a kulturní oblasti, z nichž podporují jednotlivé akce, výměny či

spolupráci škol (ermn). Tyto fondy stojí mimo INTERREG a podporují projekty menšího rozsahu než jsou projekty z FMP. Projektové žádosti jsou velmi jednoduché, o projektech rozhodují euroregiony. Do těchto fondů přispívají provincie a spolkové země (viz popis Mozerova fondu – EUREGIO). I tato oblast představuje pro ERN možnost, jakým směrem rozvíjet své aktivity do budoucna.

- Při rozhovorech s řediteli dotčených euroregionů byla také zkoumána úroveň spolupráce univerzit. Co se týče systematickosti spolupráce a její organizovanosti je spolupráce univerzit (vysokých škol) na území ERN na vyšší úrovni, než je tomu ve zkoumaných euroregionech. Fungování Akademického koordinačního střediska v ERN či Univerzity Nisa by mohlo sloužit jako vzor pro tyto euroregiony (některé projevíly zájem o bližší informace). Spolupráce jejich univerzit se spíše odehrává ad hoc v jednotlivých tematických oblastech (často na společných projektech). Kde je však prostor pro nový druh spolupráce v ERN, je otevřenost univerzit k transferu technologií a know-how (i v netechnických oborech). Většina projektů je realizována ve spolupráci s hospodářskými komorami a konkrétními (především malými a středními) podniky i městy a je zaměřena na konkrétní uplatnění výsledků výzkumu a inovací v praxi (viz např. projekt EUREGIA „Mechatronika v MSP“ či projekt SUN v EMR).

6.12 Realizace vlastních projektů

Co se týče projektové aktivity, ta je u ERN spíše nadprůměrná. ERW, erm n jsou co se týče vlastních velkých projektů zdrženliví a vidí svoji roli spíše v administraci INTERREGu. Zcela opačný postoj zaujímá EUREGIO, které je lead partnerem ve 4 velkých projektech (pokud nepočítáme projekty spojené s implementací INTERREGu) s celkovými náklady 27,7 mil. EUR.

6.13 Financování

Euroregiony na belgicko-nizozemsko-německé hranici obecně hospodaří s daleko větším rozpočtem (0,5 mil. – 6,7 mil EUR), než je tomu v případě ERN (0,33 mil. EUR³⁷). U všech

³⁷ Součet rozpočtů všech tří částí ERN.

euoregionů jsou hlavním zdrojem členské příspěvky. V případě EUREGIA tvoří největší zdroj příjmů prostředky z projektů. ERN (česká část) na rozdíl od těchto euoregionů realizuje rovněž hospodářskou činnost, jež představuje další významný zdroj příjmů.

6.14 Role v programech přeshraniční spolupráce

O rozdílném postavení v implementaci programů přeshraniční spolupráce jsme se již zmínili v souvislosti s fungováním euoregionů a jejich organizační strukturou. V německo-nizozemském programu existuje větší míra decentralizace rozhodovacích pravomocí na euoregiony resp. jejich území. Z pohledu Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa je velmi zajímavá existence „středních“ (regionálních, euoregionálních) projektů a jejich odlišný způsob schvalování. V programech, do kterých je zapojen ERN, existují buď tzv. malé projekty (Fond malých projektů, Fond mikroprojektů), o kterých je rozhodováno podobně jako v případě nizozemsko-německých euoregionů na úrovni euoregionu, či tzv. velké projekty, které mezi sebou soupeří na celé hranici (schvalovány jsou monitorovacím výborem). V německo-nizozemském programu existuje ještě třetí druh projektů – středních (regionálních, euoregionálních), jenž svým rozsahem spadají do území euoregionu. Tyto projekty jsou schvalovány v řídicím výboru, kde jsou zastoupeny vedle euoregionu rovněž příslušná zemská ministerstva a provincie. Euroregiony zajišťují celkovou implementaci těchto projektů. Tyto projekty tvoří necelé 2/3 alokace programu. Je však nutné podotknout, že toto silné postavení je dáno historickou rolí euoregionů od prvních programů INTERREG, kdy měl každý euoregion svůj vlastní program. Tato role je postupně oslabována – programy byly postupně slučovány a byly představeny tzv. velké projekty na úrovni celého programu (nizozemsko-německé hranice). Tyto zkušenosti by šlo využít pro prosazení větší decentralizace v programech týkajících se ERN a to zejména pro třístranné projekty (subprogramy). Zajímavou skutečností by bylo vytvoření několika fondů malých projektů pro každou programovou prioritu s většími alokacemi umožňujícími případně realizaci i malých infrastrukturních projektů.

Fakt, že u euoregionů na nizozemsko-německé hranici není takový velký přetlak projektových žádostí, ovlivňuje i proces schvalování projektů. V podstatě jsou především malé a regionální projekty projednávány ve výborech tak dlouho, dokud k nim nejsou žádné výhrady. S žadatelem se prakticky pracuje kontinuálně dokud není projekt v takové kvalitě, aby mohl být formálně odsouhlasen. Rovněž se v počáteční fázi pracuje s konceptem projektu a žadatel nemusí vyplňovat složitou žádost.

Samostatnou kapitolou je existence třístranného programu v Euregiu Maas-Rhein. EMR tento program celý spravuje. Je to dáno celou řadou faktorů – od historických až po skutečnost, že členy euroregionu jsou partneři na regionální úrovni (provincie). Případná ambice ERN mít vlastní třístranný program má tedy v evropském měřítku opodstatnění a lze se opřít o konkrétní příklad³⁸.

6.15 Personální zabezpečení

Co se týče personálního obsazení, velikost sekretariátů srovnává následující graf:

Obr.: Počet pracovních úvazků pracovníků sekretariátů srovnávaných euroregionů

V případě ERN se jedná o sekretariáty všech tří částí Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa. Výkonná (resp. administrativní) složka ERN je téměř třikrát větší než v případě euregia rhein-maas-nord. I ERW a EMR zaměstnávají méně pracovníků. To je dáno především většími administrativními nároky vyplývajícími z existence 3 sdružení (účetnictví, chod vnitřních orgánů atd.) a jednak i z administrace 4 různých Fondů malých projektů. Na druhou stranu všechny zmíněné euroregiony na belgicko-nizozemsko-německé hranici hrají významnou roli nejen v administraci fondu malých projektů, ale především v administraci velkých projektů

³⁸ Je ovšem nutno vzít v úvahu velikost euroregionů: i když je rozlohou ERN s EMR srovnatelný, na území EMR žije více než dvojnásobný počet obyvatel.

(od přípravy, schvalování až po monitoring a vyúčtování) – tzv. Regionální management INTERREG IVA v případě německo-nizozemských euroregionů či dokonce spravují celý vlastní program v případě Euregia Maas-Rhein. Toto srovnání ukazuje, že přechod na společný právní subjekt s sebou přináší i větší efektivitu fungování spojenou s nižšími administrativními náklady.

Přílohy:

- Příloha č. 1: Dotazník pro porovnávané euroregiony – osnova strukturovaného rozhovoru
- Příloha č. 2: Žádost do Mozerova fondu
- Příloha č. 3: Směrnice upravující podporu z Mozerova fondu

Zdroje informací:

- Strukturovaný rozhovor s ředitelem Euregia Maas-Rhein p. Hansem Niessenem, 20.9.2010, kancelář EMR, Eupen, Belgie.
- Webové stránky EMR: <http://www.euregio-mr.com>
- Webové stránky programu INTERREG IVA EMR: <http://www.interregemr.eu>
- Strukturovaný rozhovor s ředitelem Euregia Rhein-Waal p. Sjaakem Kampsem a zástupcem ředitele p. Andreasem Kochsem, 21.9.2010, kancelář ERW, Kleve, Německo.
- Webové stránky ERW: <http://www.euregio.org>
- Strukturovaný rozhovor s ředitelem EUREGIA p. Haraldem Krebssem, 22.9.2010, kancelář EUREGIA, Gronau, Německo.
- Strukturovaný rozhovor s vedoucím oddělení INTERREG EUREGIA p. Ralfem Runde, 22.9.2010, kancelář EUREGIA, Gronau, Německo.
- Webové stránky EUREGIA: <http://www.euregio.de>
- Stručný popis schválených projektů – EUREGIO - Kurzbeschreibungen der genehmigten INTERREG IV A – Projekte (majeur und regional) in den Prioritäten I bis IV (Stand: 01.07.2010).
- Popis schvalování regionálních projektů v EUREGIU - Bearbeitungsablauf für „regionale“ INTERREG IV A-Projekte - Prüfungsaufträge / Aufgabenbereiche des Leadpartners und des Programmmanagements INTERREG im Projektzyklus INTERREG IV A (Stand: 15.04.2008).
- Příloha č. 2: Žádost do Mozerova fondu
- Příloha č. 3: Směrnice upravující podporu z Mozerova fondu
- Strukturovaný dotazník vyplněný ředitelkou euregia rhein-maas-nord a pracovnící erm n Lenkou Runde (2009).
- Webové stránky erm n: <http://www.euregio-rmn.de>
- Webové stránky programu INTERREG IVA Nizozemsko-Německo: <http://www.deutschland-nederland.eu>

